

SAMOPOŠTOVANJE - USLOV POŠTOVANJA

Uzroci i posljedice sporog rješavanja
državno-pravnog statusa Crne Gore

Apsurdnost podržavanja državne zajednice
sa kojom niko nije zadovoljan

piše: Dragan Kujović,
potpredsjednik Skupštine

U hiljadugodišnjoj istoriji Crne Gore čovjek nikad nije bio biće klonuća. Znam da ljudi, uglavnom, griješe iz neznanja i ta neraskidiva veza između vrline i znanja ostala je moje polazište u tumačenju loših čovjekovih određenja i postupaka.

Teško je, ipak, objasniti i razumjeti toliku mjeru odsustva poštovanja čovjeka i sopstvene države, odsustva samopoštovanja. A to nas, sigurno, duboko razdvaja od civilizovanog i kulturnog svijeta. Samopoštovanje je uslov svakog poštovanja.

Da li uopšte imamo pravo na indiferentnost, pasivnost i ćutanje u ovom vremenu kad predstoje odgovori od kojih će zavisiti koliko ćemo čekati u predvorju evropske civilizacije, još ako znamo da nam je i predvorje dosta daleko?

U kakvoj to državnoj tvorevini mi sada živimo i da li mi zaslužujemo da, kao ostali evropski narodi, imamo sopstvenu državu i sa njom postanemo dio zajednice ostalih država Evrope? Ili ćemo još jednom pristati na kompromis, zadovoljiti se zamjenom za stvarnu vrijednost vlastite države i sve to tako ostaviti u nasljeđe narednim generacijama koje o tome nijesu mogle odlučivati?

Pažljiviji posmatrač naše sadašnje državne i političke stvarnosti, a analitičar posebno, može jasno vidjeti kako postoji i funkcionise ova državna tvorevina koja je oročena na tri godine, a zovemo je Srbija i Crna Gora. I, naravno, može vidjeti kakve sve posljedice takvo zajedništvo proizvodi i kakve tek može imati za Crnu Goru i za Srbiju, ponaosob.

Danas je jasno zašto i kako je do Sporazuma, potpisanog u Beogradu 14. marta 2002. godine, došlo i zašto je Evropa na tome tako snažno insistirala. Sporazum je nastao kao: proizvod težnje da se očuva ostvareni stepen crnogorske su-

Dragan Kujović, potpredsjednik Skupštine RCC

verenosti, zatim srpskog projekta i njihovog shvatanja zajednice i težnje da Srbija ne ostane "kontinentalna rupa na Balkanu", izbjegavanja konflikata sa zahtjevima i interesima Evropske Unije i podrške referendumu o nezavisnosti nakon tri godine.

Nastali su temelji u okviru zajednice kojom niko nije zadovoljan. Rad na konstituisanju ovakve zajednice razgovjetno je pokazao kakvu bi ko zajednicu želio imati. Ta nastojanja ka ostvarenju željenog državnog projekta kretala su se od demokratskog, prirodnog i civilizacijskog prava na sopstvenu, samostalnu državu, do pristajanja ili rezervnog zalaganja za zajedništvo sa Srbijom u državi čvrstog federativnog ili prostog - unitarnog tipa.

U takvom zalaganju za ostvarenje cilja integralistička orijentacija u Crnoj Gori svoj oslonac traži i nalazi u srpskom nacionalizmu i Srpskoj pravoslavnoj crkvi kao kući srpske konzervativne misli. Dok je u Srbiji stalno aktivna politička misao da Crna Gora nije ništa drugo do srpska država i da, kao takva, ne smije biti "puštena niz vodu", dotle je u Crnoj Gori jasno konstituisana svijest o civilizacijskoj potrebi zaokruživanja sopstvenog državnog identiteta, koji se, nažalost, još osporava i poriče od strane

jednog dijela političkih partija koje misle da je bolje nemati sopstvenu državu nego je imati. Stoga te stranke, koje svoj politički oslonac traže i nalaze u srpskoj političkoj misli, ignorišu sve što je crnogorsko: državu, naciju, crkvu, jezik - attribute koje danas imaju svi narodi i sve države svijeta.

Zašto državna samostalnost? Osim prirodnog, kulturnog, političkog i svakog drugog prava na sopstvenu državu, državna samostalnost znači apsolutnu sopstvenu odgovornost i civilizacijski red koji pripada i Crnoj Gori. Sasvim je izvjesno da Evropa dobro sagledava poziciju Crne Gore kao članice državne zajednice. Srbija, odnosno njene političke elite i dalje ignorišu evropske vrijednosti i pravila bez kojih se ne može u zajednicu evropskih naroda.

Niko nema pravo da građane Crne Gore lišava realnih izgleda i mogućnosti da, kao svi ostali, sa sopstvenom državom uđu u Evropsku Uniju.

Zato, prije nego nam budu ukazali puno uvažavanje i poštovanje drugi, sami moramo imati samopoštovanje i poštovanje prema svojoj državi. Dakle, sve zavisi, prije svega, od nas samih. Međunarodna zajednica bi morala da se uzdržava od sudova kako ćemo prije u Evropu zajedno sa Srbijom. Tim prije što te tvrdnje nemaju još ni jedan dokaz i potvrdu da je to tako. Svaka priča o jačanju zajednice podrazumijeva reviziju Beogradskog sporazuma i Povelje, pošto ovako postavljena zajednica ne može opstati ni jačati. Osim pravnih i političkih razloga koji govore u prilog takvoj tezi, tu su i razlozi koje saopštavaju ekonomski stručnjaci. Priča o većem tržištu, kao preduslovu za efikasno privređivanje, imala bi smisla samo ako bi se Crna Gora i Srbija orijentisale na zatvoreno tržište, što je danas anahrono kao opredjeljenje. Uređenjem oba državna prostora, uz elimi-

nisanje konflikata koji se javljaju kao prirodna reakcija na vještačko ukalupljivanje, stvorile bi se neophodne pretpostavke za razvoj obje privrede, pogotovu crnogorske. Energija koja se troši na prigušivanje i ad hoc rješavanje objektivnih konflikata zbog neprirodnog zajedništva, utrošena na racionalan način, dala bi mnogo bolje efekte. Uvijek je lakše usaglasiti dva uređena sistema, nego urediti jedan neprirodno sagrađen sistem. Uključivanje u integralno evropsko tržište u uslovima potpuno različitih privrednih struktura, sa jedinstvenom politikom zaštite sopstvenih privrednih sistema, bilo bi sa izrazitim hendikepom jedne ili druge privrede, ili, u uslovima kompromisa - obje. Insistiranje na očuvanju zajednice iz ekonomskih razloga počiva i na davnašnjoj tezi o održavanom crnogorskom narodu koji, navodno, ne može da živi od svoga rada.

Priča o mediteranskoj Srbiji i podunavskoj Crnoj Gori i dalje živi. Iluzija je misliti da bi vrijeme i promjene političkih elita u Srbiji mogli donijeti drugačiji odnos prema Crnoj Gori od onog utemeljenog 1918. godine. Iluzija je misliti i očekivati da je moguća ravnopravnost u nekom obliku zajedništva između ove dvije države. Danas je u Srbiji na vlasti elita u ime koje se saopštava mišljenje da su crnogorska nacija i Crnogorska pravoslavna crkva jezuitske izmišljotine i vaticanske tvorevine. Dovoljno je obratiti pažnju na komentare rezultata popisa u Crnoj Gori sa stanovišta nacionalne strukture i predstojeće promjene državnog statusa.

U crnogorskoj javnosti, naročito u političkoj, kao primarno pitanje rezultata popisa istaknuta je nacionalna struktura, a ne ono što je bitnije za budućnost države Crne Gore: kakve tokove i njihove smjerove registruju rezultati popisa u pogledu prirodnog priraštaja, starosti odnosno vitalnosti društva i negativne demografske tendencije kao veoma značajne posljedice po državu. Dakle, u ukupnim rezultatima popisa, koji nije prosto prebroja-

vanje stanovništva, nacionalna struktura nije najvažnije pitanje, ali ga, naravno, neću smatrati nevažnim.

Crnogorska vlast je prema onome što piše u Sporazumu i Ustavnoj povelji dužna da raspiše referendum po isteku roka od tri godine života u državnjoj zajednici.

Naglašavam, dužna - obavezna, jer niko nema pravo da procjenjuje i nagađa šta je volja građana, već je mora provjeriti na referendumu. Tada ćemo vidjeti da će biti visok procenat građana Crne Gore koji će htjeti da imaju sopstvenu državu. Državu u kojoj će osjećanje nacionalne i svake druge pripadnosti biti stvar svakog čovjeka ponosom, i niko neće zbog toga biti građanin ovoga ili onoga reda. I svako će biti dužan da poštuje državu u kojoj živi.

A na samom referendumu svaki glas za suverenu i samostalnu Crnu Goru imaće istu težinu, bilo da je: Crnogorac, Srbin, Albanac, Musliman, Bošnjak, Hrvat itd. Tako da je priča da u Crnoj Gori mora biti više od pola onih koji su se izjasnili kao Crnogorci od ukupnog stanovništva da bi se steklo pravo na samostalnost, potpuno besmislena, a posebno sa aspekta građanskih prava i sloboda i građanske države. Samo je relevantna volja građana, bez ikakvog prebrojavanja, osim prebrojavanja glasa za ili protiv.

Prošlo je vrijeme kada smo poluglasno izgovarali ime crnogorske nacije, crnogorskog jezika, Crnogorske pravoslavne crkve. Nama je crkvu dekretom ukinuo jedan srpski regent. Oni koji tvrde da Crnogorska pravoslavna crkva nije nikad postojala, neka otvore knjigu Nikodima Milaša, Srbina iz Dalmacije, i razbiju tu svoju zabludu. I neka se zapitaju: kako je regent Aleksandar mogao ukinuti nešto što nije postojalo? I da li je to kanonski čin, ako to čini svjetovni vladar, druge države, svojim samovoljnim aktom.

✚ Panorama Cetinja - foto Lazar Pejović

Vrijeme ekonomske, pravne, političke i svake druge tranzicije, ako se dobro ne razumije, može da oteža realizaciju ideje obnavljanja državne samostalnosti Crne Gore.

Same reforme, doduše, u nekom vremenski ograničenom periodu, negativno se odražavaju na životni standard većine građana.

Ljudi tada sve ideje i projekte političkog i državnog karaktera dovode u vezu sa trenutnim kvalitetom života. Sigurno je da bi ekonomski oporavak i opšte reforme u državi išli znatno brže da je Crna Gora samostalna država. Shodno tome bi i put Crne Gore ka Evropskoj uniji bio brži. Sve što se događa od vremena konstituisanja državne zajednice to potvrđuje. Zato je od izuzetne važnosti da građani razumiju da bi opšti oporavak Crne Gore i njen ulazak u evropsku civilizaciju bio brži i kvalitetniji ako bi nakon isteka dogovorenog roka od tri godine, ili prije, Crna Gora bila samostalna i međunarodno priznata država. To još jedino ne vide ili neće da vide oni koji ugodno žive od političkog zalaganja za zajedništvo sa Srbijom ili oni koji poriču postojanje kuće u kojoj žive.

Insistiranje Evropske unije da Crna Gora ostane u zajednici sa Srbijom ne bi smjelo da se nastavi približavanjem vremena za referendum ili produžavanjem vijeka zajednice iz ovih ili onih razloga.

Građani Crne Gore, kao i politički lideri stranaka bi morali zastupati svoje interese, interese sopstvene kuće, a ne Evropske unije ili srpskih političkih elita. Evropska unija mora naći rješenja za probleme koji stoje pred njom i bez prinudnog držanja Crne Gore u zajedništvu sa Srbijom.

I nedavno se potvrdilo tačnim da svako odlaganje rješavanja pitanja kao što je Kosovo vodi u nasilje i nesreću, za koje glavni dio odgovornosti snose oni koji misle da se ta pitanja rješavaju sama od sebe.

(Izvodi iz šireg priloga, "Matica" br.17)

rađa se crnogorska diplomacija

piše: Ilija Despotović

✚ Gavro Vuković, Prvi ministar inostranih djela Kraljevine Crne Gore

Crna Gora je ulaskom, kao država-članica u uniju sa Srbijom, stekla i drugačiji tretman u diplomatskoj službi državne zajednice. Njena personalna zastupljenost u diplomatskim predstavništvima u svijetu znatno je povoljnija. Do sada je 14 predstavnika iz Crne Gore imenovano za ambasadore državne zajednice, u Kanadi, Argentini, Danskoj, Finskoj, Poljskoj, Ruskoj Federaciji, Albaniji, Italiji, Španiji, Sloveniji, Belgiji i Velikoj Britaniji. Stalni predstavnici Srbije i Crne Gore pri UN, u Njujorku i OEBS-u, u Beču, takođe su iz Crne Gore. U toku je procedura imenovanja 16 kadrova iz Crne Gore na funkciju ministara-savjetnika u zemljama u kojima su šefovi ambasada predstavnici Srbije.

Ovaj princip pariteta, u skladu sa Ustavnom poveljom državne zajednice, već je ispoštovan u Misiji SCG pri Savjetu Evrope (Strazbur), Misiji pri UN (Ženeva) i u ambasadi u Budimpešti, a predstoji preuzimanje funkcija ministara-savjetnika u misijama SCG pri Evropskoj uniji (Brisel) i pri UNESCO (Pariz).

Za generalne konzule SCG u Štutgartu i Diseldorfu i Sidneju postavljeni su, takođe, kadrovi iz Crne Gore.

Na mjesto generalnog konzula u Rijeci (Hrvatska) imenovan je predstavnik iz Crne Gore. Biće nastavljeno dalje popunjavanje mreže predstavništava SCG u inostranstvu, uz angažovanje crnogorskih kadrova i na drugim diplomatskim, kao i administrativno-tehničkim poslovima, shodno interesima Crne Gore, u skladu sa dinamikom oslobađanja takvih mjesta od strane dosadašnjih kadrova na njima.

Prije konstituisanja državne zajednice Crna Gora je imala svoja predstavništva u 11 zemalja i svjetskih centara. Njihov naziv i status bio je različit, ali, suštinski,

sve te misije su se bavile afirmacijom interesa Crne Gore, u vrijeme kada je njena državnost bila ugrožena od strane vlasti Slobodana Miloševića. Te misije su odigrale značajnu ulogu zaštite crnogorskih interesa i njihove promocije u svijetu.

Formiranjem unije sa Srbijom, Crna Gora je dobila mogućnost da kroz princip paritetne participacije i sama direktno utiče na sopstvenu diplomatsku zastupljenost u inostranstvu, preko ambasada i diplomatsko-konzularnih predstavništava sa Srbijom. Svakako, na taj način porasle su šanse Crne Gore da aktivnije oblikuje svoj međunarodni položaj, da promoviše sopstvene državno-nacionalne interese. Zato je osam njenih ranijih misija zamrznuto, a zadržane su tri: u Vašingtonu, Berlinu i Ljubljani. Ocijenjeno je da bi zadržavanje svoje mreže predstavništava bilo neracionalno, i finansijski i u širem kontekstu.

Crnogorski ministar inostranih poslova Dragiša Burzan je jednom prilikom rekao da će diplomatska mreža Crne Gore, ako bude nezavisna država, biti lako obnovljena. Proteklih godina je u tom pogledu već stečeno organizaciono i operativno iskustvo, a država raspolaze i kadrovima koji mogu da obavljaju te poslove.

Burzan, ali i drugi zvaničnici Crne Gore, više puta su saopštili stav da će diplomatski predstavnici iz Crne Gore profesionalno obavljati te poslove u ime državne zajednice, da će dosljedno zastupati interese Crne Gore, a da ničim neće štetiti interesima Srbije. Ta "dvojnja" pozicija, naravno, nije laka za diplomatsku službu koja je, inače, veoma suptilan i odgovoran posao.

Međutim, ambasadori i konzuli Srbije i Crne Gore i sami, u svojoj poziciji i poslu, moraju dijeliti karakter same unije. Njihova uloga je, takođe, specifična, kao

što je i unija Srbije i Crne Gore, po mnogo čemu, originalni model države koja ima formalno jedinstven međunarodni subjektivitet, ali koji je neka vrsta "spoja" gotovo punog stvarnog državnog suvereniteta i Crne Gore i Srbije na unutrašnjem planu.

Crna Gora i školuje svoje nove diplomate. Od oktobra 2003. godine, na podgoričkom Pravnom fakultetu postoji Diplomatska akade-

Lista ambasadora iz Crne Gore koji preuzeli dužnost ambasadora SCG

01. Milan Ročen, Moskva, Ruska Federacija
02. Perko Vukotić, Otava, Kanada
03. Ivan Saveljić, B. Aires, Argentina
04. Vladimir Radulović, Kopenhagen, Danska
05. Ramiz Bašić, Varšava, Poljska
06. Marko Camaj, Tirana, Albanija
07. Branko Lukovac, Rim, Italija
08. Ivo Armenko, Madrid, Španija
09. Milica Pejanović-Djurišić, Brisel, Belgija
10. Ranko Milović, Ljubljana, Slovenija
11. Igor Jovović, Helsinki, Finska
12. Nebojša Kaludjerović, UN, Njujork
13. Vesko Garčević, OEBS, Beč

Ostali nivoi:

- Dušan Mrdović, generalni konzul, Rijeka, Hrvatska
 - Miodrag Vučinić, generalni konzul Diseldorf, Njemačka
 - Slobodan Racković, generalni konzul Štuttgart, Njemačka
 - Zoran Janković, zamjenik šefa misije pri Savjetu Evrope, Strazbur
 - Milan Begović, zamjenik šefa misije pri UN, Ženeva
 - Vanja Brailo, ministar-savjetnik u Ambasadi SiCG u Budimpešti, Mađarska
- U toku je procedura imenovanja kadrova iz CG i u drugim DKP SCG*

mija, čiji je višemjesečni, veoma intenzivan i bogat, kurs završilo oko 60 polaznika. To su mladi, već fakultetski obrazovani ljudi koji, uglavnom, rade na inostranim poslovima, ili su u drugim državnim organima, mada ima i pojedinaca iz nevladinih organizacija.

Oni su tokom nastave slušali predavanja iz raznih oblasti diplomatije, a predavači su bili poznati domaći i strani eksperti.

Diplomatska akademija nosi ime Gavra Vukovića, ministra spoljnih djela u vrijeme kralja Nikole. Vuković je bio prvi profesionalni diplomata. Školovao se u Parizu, a u svojoj službi naročito se istakao krajem 19. i početkom 20. vijeka, upravo u vrijeme kada je Crna Gora svoju vjekovnu oslobodilačku borbu oružjem krunisala i uspjesima za zelenim stolom.

U diplomatiji su rječitost, lijepi maniri, vještina ophođenja sa ljudima, poštovanje za druge i drugačije, mudrost, uvijek igrali važnu ulogu. Te potrebe ostaju i dalje, a dobar diplomata ne može biti bez velikog znanja i kulture. Crna Gora ne oskudijeva ni u jednom od tih uslova za dobru sopstvenu diplomatsku misiju u svijetu.

Napori

Iz razgovora sa
Branimirom Gvozdenovićem,
potpredsjednikom Vlade RCG

U ovoj godini, Vladin plan trebalo bi da dovede do oporavka crnogorske ekonomije.

O tome potpredsjednik Vlade CG, Branimir Gvozdenović, kaže:

- Odlučno smo krenuli u realizaciju programa oporavka preduzeća za koja ima nade da mogu poslovati uspješno pod tržišnim uslovima, uvođenjem stečaja i likvidacija u firmama koje nemaju perspektivu. Rezovi su počeli, a rezultat toga biće nova preduzeća koja će ostvarivati dobit. Već u ovoj godini bi moglo doći do ozbiljnijih pomaka u oporavku crnogorske ekonomije, što je priprema za krajnji cilj, a to je poboljšanje standarda građana.

Na koji način ćete pomagati preduzeća za koja ste utvrdili da "ima šansi da opstanu, pokrenu proizvodnju i posluju"?

- Restruktuiranje privrede je zapravo, prilagođavanje resursa i poslovanja realnim uslovima i zahtjevima tržišta. S obzirom na značajnu promjenu tih uslova u odnosu na period koji je za nama, taj proces zahtijeva i rješavanje problema kratkoročnog porasta nezaposlenosti. Naš cilj je da ta rješenja pro-

nađemo kroz otvaranje novih radnih mjesta na bazi stimulisanja preduzetništva. Formiraćemo fondove iz kojih će se finansirati brzo prestrukturiranje firmi, kao što su fond za obrtna sredstva, fond za početno investiranje. Tu su i socijalni programi za aktivno zapošljavanje, projekti ugovornog menadžmenta,

nosa i drugih javnih prihoda, čime će preduzeća biti u mogućnosti da reprogramiraju svoje dugove. Ali ne samo to, već i da sagledaju mogućnost plaćanja obaveza, recimo, prodajom dijela imovine, odnosno aktivnim bavljenjem samim sobom. Ovom Uredbom se poreskim obveznicima nude različiti modeli i

- Već sada imamo značajne pomake u pravcu koji smo opredijelili Agendom ekonomskih reformi do 2006. godine. Svjesni smo da se ti pomaci većim dijelom odnose na infrastrukturu buduće zdrave crnogorske ekonomije. Rezultati još uvijek nijesu vidljivi na nivou pojedinačnog standarda naših građana

za oporavak privrede

stimulisanje motivacije zaposlenih. Vlada je za ovu godinu već opredijelila 10 miliona eura za rješavanje tehnoloških viškova. Tu su i kreditne linije Ministarstva finansija i Ministarstva ekonomije, Agencije za mala i srednja preduzeća, kao i fondova za razvoj i zapošljavanje u iznosu od oko 15 miliona eura.

Takođe, nastojaćemo da sve svoje dugove prema preduzećima izmirimo i to će im biti još jedan impuls. U sklopu podrške privredi spada i donošenje Uredbe o naplati dospjelih, a neplaćenih poreza i dopri-

veoma povoljni uslovi izmirenja zaostalih obaveza, što će poboljšati njihovu tekuću likvidnost i omogućiti deblokadu žiro računa, blokiranih po osnovu zaostalog poreskog duga. **Uz mjere povećane poreske discipline, nastojimo da i dalje suzbijamo sivu ekonomiju, što će ojačati materijalnu bazu za dodatno relaksiranje privrede.**

Da li se i kada mogu očekivati pozitivni efekti svih ovih aktivnosti, prije svega, na standard stanovništva?

na i kroz značajan boljitak opšte privredne situacije. Štaviše, svjedoči smo i periodičnih nezadovoljstava koja su krajnje neprijatna, ali nužan pratilac svakog tranzicionog poduhvata. No, siguran sam da će uzlazni trend crnogorske ekonomije postati eksterno vidljiv već tokom ove godine. Naravno, brzina oporavka i nivo povećanja standarda zavisi od stepena angažovanja svih relevantnih društvenih subjekata Vlade i svakog pojedinca.

("Vijesti")

U susret ljetu 2004.

Najava turističke sezone u znaku kampanje: "Dobra hrana među prijateljima - dobro vam učinjelo". Problem vodosnabdijevanja biće sveden na minimum, najavljuju iz primorskih opština. Hotelijeri napravili dobre ugovore koji nagovještavaju berićetnu sezonu. Cijene na prošlogodišnjem nivou.

piše: Nikola Perković

Posljednja smotra ovogodišnjih turističkih programa za ljetnju sezonu 2004. godine - Medjunarodna turistička berza u Budvi, održana posljednjih dana aprila, bila je svojevrsno "finale" susreta turističke ponude i tražnje u Crnoj Gori. Na osnovu svega što su predstavnici turističke privrede Crne Gore dogovorili sa svojim partnerima, nagovještava se, dobra sezona. Prema zaključenim ugovorima, kao i trenutnoj posjeti hotela na Crnogorskom primorju, ovogodišnja sezona biće sadržajno bogatija.

- Sve što je do sada uradjeno u pripremi sezone nagovještava da će rezultati biti bolji od prošlogodišnjih ne samo po broju turista, i ne samo po ostvarenom prihodu, već i po kvalitetu - kazao je **Predrag Nenezić**, ministar turizma u Vladi RCG.

Ove godine problem vodosnabdijevanja biće sveden na minimum, a biće kvalitetno i snabdijevanje električnom energijom u svim turističkim centrima. Odlaganje čvrstog otpada biće riješeno privremenim deponijama. Ne očekuju se ni zastoji u drumskom saobraćaju, obećao je ministar.

Turistička sezona 2004. u Crnoj Gori biće u znaku kampanje "**Dobra hrana među prijateljima - dobro vam učinjelo**", koju će realizovati Ministarstvo turizma i Turistička organizacija u saradnji sa turističkom privredom. Osnovni cilj ove kampanje je valorizacija autentične gastronomske ponude Crne Gore.

Mnogo novog u ponudi dočekalo je prve ovogodišnje turiste na Crnogorskom primorju. U tome posebno prednjače novi hoteli, posebno na Budvanskoj rivijeri. U njima je značajno poboljšan kvalitet smještaja i usluge, dok su u većini prošlogodišnje cijene. Na plažama i kupalištima, umjesto plastičnog mobilijara, ovog ljeta će, kako najavljuju iz javnog preduzeća "Morsko dobro" preovladjivati oprema od prirodnog materijala.

Dragan Ivančević Direktor Morskog dobra kao dokaz kvalitetnije ponude navodi i to što je šest kupališta ove godine dobilo najveće međunarodno priznanje - plavu zastavicu, a 12 plaža je ušlo u kampanju za dobijanje tog obilježja visokog standarda u ovoj godini.

Pored sadržajnije ponude, na Crnogorskom primorju turiste će dočekati i osmišljeniji izletnički programi crnogorskih agencija, kao i raznovrsnija ponuda u planinskim turističkim centrima. Kvalitetnijem podizanju nivoa ponude i njenoj raznovrsnosti poseban doprinos daju novi vlasnici jednog broja hotela koji su privatizo-

vani tokom prošle i ove godine, kao što su: "Montenegro", "Mediteran" i "Splendid" u Bečićima, "Avala" u Budvi, "Maestral" u Miločeru, "Bjelasica" u Kolašinu...

Novi sadržaji vanpansiona dočekali su i prve ovogodišnje goste "Svetog Stefana", koji su ovo najekskluzivnije turističko naselje u cjelosti popunili već prvih majskih dana, što se nije događalo od 1988.godine. U stilu paštrovske arhitekture uredjen je restoran "Pod maslinom" pored hotelske plaže u Svetom Stefanu, koji će ovog ljeta biti poseban reprezent specijaliteta nacionalne kuhinje.

Posebnu garanciju turistima da će imati adekvatan kvalitet smještaja i usluge ove godine u Crnoj Gori, daju oznake na turističkim i ugostiteljskim objektima sa brojem zvjezdica koje su dobili u upravo završenoj kategorizaciji. Zbog toga turistički poslenici sa posebnim ohrabrenjem i optimizmom očekuju ovogodišnju glavnu turističku sezonu u čijim je pripremanama ovog proljeća napravljen vidan iskorak.

Blue Strar - novi hotel u Budvi

POČEO rafting na Tari

Utvrđene cijene usluga u Nacionalnom parku Durmitor za ovogodišnju turističku sezonu

piše: Mirčeta Andelić, foto Dejan Kalezić

Jedna od glavnih turističkih atrakcija u toku ljetnje turističke sezone na području Crne Gore je splavarenje ili rafting na Tari. Posljednjih godina sezonu splavarenja obično su otvarali Slovenci, a ove godine to su uradili Vojvođani. Osmoro Novosađana je 24. aprila izvelo rafting "Suzom Evrope". To su bili i prvi gosti u motelu na Radovan Luci, pored rijeke.

Veliko je zadovoljstvo posmatrati bukove kao suze bistre Tare, veličanstveni kanjon, koji je dubinom zauzeo drugo mjesto na svijetu, odmah iza Kolorada, i brojne izvore koji, stvarajući omanje slapove, jedino remete mir iskonske prirode.

Utvrđili smo i cijene usluga u nacionalnom parku "Durmitor", i one su na nivou prošlogodišnjih kaže **Tomo Pajović**, direktor Parka. Poskupilo je jedino splavarenje klasičnim drvenim splavovima. Na tim splavovima dvodnevno splavarenje, od Splavišta do Šćepan Polja, za 10 osoba, bez obaveze smještaja i obezbjeđenja hrane, košta 1.800 eura. Park će, po dogovoru, obezbijediti i obroke učesnicima splavarenja i noćenja u motelu na Radovan Luci. Jednodnevno splavarenje na tim splavovima do Radovan Luke, za 10 osoba je 1.400 eura.

Taksa za rafting čamcem do pet osoba, u granicama Parka, je 250 eura, a za svaku osobu po 55 eura.

Naknada za čamce od Splavišta do Žugića Luka po osobi je 15 eura, dok je za kajake dvosjede, za dvodnevno kajakašenje u granicama Parka, 150 i jednosjede 100 eura. Ove cijene će se plaćati tokom jula i avgusta, dok su do jula i u septembru niže 30 procenata.

Ulaznice u Park od jednog eura za sada se naplaćuju učesnicima splavarenja, dok će ubuduće biti u obavezi da to plaćaju svi posjetioci koji krstare planinom i obilaze njene prirodne znamenitosti.

Dnevna naknada za snimanje komercijalnih i igranih filmova je 800 eura, a za snimanje tv spotova i reklama 400 eura.

Utvrđene su i cijene boravka u planinarskim domovima. U motelu u Sušici spavanje je, po osobi 15 eura, a pod šatorom, šest, dok je u Škrči ležaj sa posteljinom 12, a bez posteljine, pet eura. U motelu na Radovan Luci, čuvenom konačištu splavara, spavanje u sobi i krevetima je 15 eura po posjetiocu, na palači pet i pod šatorom tri eura.

Pajović kaže da su objekti u Parku kvalitetno pripremljeni za prihvatanje gostiju u narednoj sezoni. U restoranima je posebna pažnja poklonjena nacionalnoj kuhinji, pa će gosti u svako doba moći dobiti neko od nacionalnih jela koja se tradicionalno pripremaju. To su jagnjetina na pari, pod sačem i, svakako, kuvana jagnjetina, razne ptice, cicvara, kačamak, kajmak, sir...

Pored ostalog, utvrđene su godišnje dozvole za branje šumskog voća od 15 eura i dnevne dozvole za branje gljiva, borovnica, jagoda, ploda kleke i sl. po 2,50 eura po osobi.

tražite vaš

VOĐIČ

kroz Crnu Goru

Štamparsko, grafičko
i izdavačko preduzeće
„Grafo Crna Gora“ iz Podgorice
vam predstavlja novi turistički vodič
„Dobrodošli u Crnu Goru“.

Za turiste, goste i putnike namjernike
kroz Crnu Goru sve potrebne
informacije o:

- hotelsko-turističkim kapacitetima Crne Gore
- restoranima
- bankama
- nacionalnim jelima i pićima
- plažama
- nacionalnim parkovima
- bolnicama, apotekama
- eko turizmu
- aerodromima, lukama, servisima
- spomenicima kulture

i još puno toga na 300 kolor stranica
za samo 1,99 €.

Takav vodič vam je potreban da upoznate Crnu Goru!

„Dobrodošli u Crnu Goru“

AKTUELNOSTI U KULTURI

piše: Tanja Pavićević

— Zetski Dom, Cetinje

Proljećna sezona na crnogorskoj kulturnoj sceni protekla je, kao što se i očekivalo, u znaku pozorišta i prezentacije likovnog stvaralaštva.

Na početku sezone u Kraljevskom pozorištu "Zetski dom" na Cetinju izvedena je predstava "Kraj igre", po tekstu Semjuela Beketa, u režiji **Ljubomira Đurkovića**. "Kraj igre" izvodi na scenu groteskne, izolovane, očajne protagoniste "kraja svijeta". Radi se o atomskoj kataklizmi, o četvoro junaka koji preživljavaju svoje posljednje dane zaštićeni neprobojnim zidinama skloništa. U "Zetskom domu" uspješno je izvedena i "Barba Barova trabakula" po djelu **Marka Kavaje**, u režiji **Blagote Erakovića**.

Podgoričko Gradsko pozorište predstavilo se komadom "Spašavaj se od svoje žene" **Reja Kunija**. Riječ je o vodvilju, dramskoj formi zabavlačkog tipa, lakoj komediji. Sa predstavom "Zauvijek tvoj", ovaj teatar je gostovao u Beogradu i Novom Sadu, na poziv Beogradskog dramskog pozorišta i Teatra mladih. Po tekstu **Stevana Koprivice**, "Zauvijek tvoj" režirao je **Milan Karadžić**. (To je nostalglična priča o Podgorici šezdesetih godina, ljudima koje smo poznavali i nama samima.)

Predstava "Poludjela lokomotiva" po tekstu **S. I. Vitkijačeva**, u režiji **Eduarda Milera**, izvedena je u **CNP-u** (Komad govori o dva zločinca koji su maskirani i nalaze se u ulogama ma-

šinovođe i ložača). Na sceni ovog pozorišta odigrana je i "Udadba" **Blagote Erakovića**.

Pozorište tivatskog Centra za kulturu gostovalo je u Beogradu predstavom "Jelena Savojska". U okviru projekta "Teatar bez granica", koji je pripremila opština **Kotor**, u Crnoj Gori je gostovalo **Gradsko kazalište mladih iz Splita**, sa predstavama: "Kazališni sat", "Mali libar **Marka Uvodića Splićanina**" i "Bižica, ne motaj se gola".

Na ovogodišnjoj (devetoj po redu) **Hercegovačkoj aprilskoj pozorišnoj svečanosti (HAPS)** brojna publika je imala priliku da uživa u zanimljivim predstavama gostujućih pozorišta: kultura iz Beograda, Gradskog pozorišta iz Podgorice, Narodnog pozorišta iz Kikinde, Nikšićkog pozorišta, Gradskog kazališta mladih iz Splita i Narodnog pozorišta iz Beograda. Prateći program HAPS-a obuhvatio je džez kon-

— CNP, Podgorica

cert **Marije Božović**, izložbu radova **Ljiljane Joksović**, književno veče **Miraša Martinovića**, promociju knjige i izložbu radova **Minje Bojanića** i veče glumačkih ostvarenja **Petra Kralja**.

Pomenimo i to da je **ansambl CNP-a gostovao u Bogoti** (Kolumbija), gdje se na devetom međunarodnom festivalu "Iberoamerikano de teatro" predstavilo komadom "Galeb" **Antona Pavlovića Čehova**, u režiji **Paola Madelija**. Festival se održavao pod nazivom "Da svijet vidi" i trajao je do sredine aprila.

Velika scena Crnogorskog narodnog pozorišta bila je poprište i **muzičkih dešavanja**. Povodom **30. godine Univerziteta Crne Gore**, **Crnogorski simfonijski orkestar** je, pod dirigentskom palicom **Radovana Papovića**, na toj sceni izveo djela **Betovena**. Podgoričkoj publici predstavio se i francuski trio "Wandrers", kao i plesna grupa "Egri-Bjanko" iz Torina, baletom "Popodne jednog fauna", dok su djela **Domenika Skarlatija**, **Baha** i **Hendla** bila repertoar solističkog koncerta čembaliste **Egona Mihajlovića**.

Na sceni Kulturno-informativnog centra "Budo Tomović" u Podgorici tokom posljednja tri mjeseca izvedene su predstave: "Karakter" (Gradsko pozorište Podgorica), koncert **duo gitara Srđana Bulatovića i Darka Nikčevića**, "Julija i Romeo" **Branka Milićevića Kockice**, multimedijalna manifestacija "Dani Kanade u Crnoj Gori", koncert

✚✚✚ Rad Milije Pavićevića- jednog od dobitnika nagrade Milunović-Stijović-Lubarda

✚✚✚ **Dejvida Mareja**, jednog od najvećih džez saksofonista, u pratnji "**Latin big benda**", **koncert Tonija Kitanovskog**, poznatog makedonskog gitariste i kompozitora, koncert baletske grupe "**Ballo**", čime je obilježen 29. april, Svjetski dan plesa, i ciklus francuskog krimi filma.

Likovna umjetnost: u umjetničkom paviljonu u Podgorici održana je **59. Tradicionalna izložba Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore**. Konceptija izložbe, u odnosu na dosadašnje, promijenjena je, i ovoga puta je obavljena selekcija: od 117 ponuđenih radova prezentirano je 53. Tri ravnopravne nagrade "**Milunović-Stijović-Lubarda**" dobili su: **Milija Pavićević, Jelena Tomašević i Nataša Škorić**.

U **podgoričkoj Modernoj galeriji** prezentirana je **makedonska savremena umjetnost**, zatim djela italijanskog slikara **Gaetana Grila**, a prva privatna

galerija u Crnoj Gori "**Most**" proslavila je deset godina postojanja bogatom izložbom renomiranih slikara. Deset godina rada proslavila je, takođe, i **likovna kolonija "Grad na Tari"**, čiji je pokrovitelj SO Kolašin, u čijem je **Zavičajnom muzeju** taj jubilej proslavljen izložbom radova akademskog slikara **Ljuba Brajovića**. Pažnju kritičara i ljubitelja likovne umjetnosti privukla je i izložba slika mlade **Ivane Nine Vukčević u podgoričkoj galeriji Centar**.

Među značajnijim događajima u crnogorskom kulturnom životu valja izdvojiti i dodjelu ovogodišnjih državnih nagrada. Nagradu "**Miroslavljevo jevanđelje**" dobio je književnik **Balša Brković** za roman "**Privatna galerija**", dok je nagrada "**Petar Lubarda**" pripala **Zlatku Glamočaku** za izuzetan doprinos crnogorskom likovnom stvaralaštvu. Slavljenicima je nagradu na svečanosti u Vili Gorica uručio premijer Milo Đukanović.

✚✚✚ Sa uručivanja nagrada Brkoviću i Glamočaku

I za kraj - **izdavaštvo**. Drugo, dopunjeno izdanje romana "**Teuta**", **Miraša Martinovića**, izašlo je krajem marta u izdanju beogradske kuće **Geopoetika**. Ovo izdanje donosi nove detalje vezane za život lijepo i uvijek intrigantne ilirske kraljice. **Izabrana djela Sretena Asanovića**, pripovjedača, romansijera, akademika DANU, i jednog od najprevođenijih crnogorskih pisaca, objavljena su u izdanju ulcinjske "**Plime**".

Pažnju zaslužuje i nastavak akcije podgoričkih "**Vijesti**". Nakon prve edicije, u kojoj su bili zastupljeni najveći pisci 20. vijeka (30 naslova) i koja je prodana (po pristupačnoj cijeni od 2,99 za primjerak) u milion primjeraka, "**Vijesti**" su pokrenule novu ediciju, ovoga puta pod naslovom "**Milenijum**" (velikani svjetske književnosti).

ANDRIJAŠEVIĆ KRISTO / BABOVIĆ MELIHOJE / BAMBUR ADMIR / BOLJEVIĆ ĐORĐIJE
 KOŽOVIĆ FLA / HUBIĆ ANKA / ČUJAPRI ANITA / DRAGAS DRASKO / DRAGOJEVIĆ SVETLANA
 ĐURANOVIĆ NATALIJA / ĐURANOVIĆ ROMAN / ĐURANOVIĆ VLADIMIR / ĐURVIĆ NATIJAŠA
 GRUJIĆ RADOVAN / GVOZDENOVIĆ SLAVICA / IBRAHIMOVIĆ ALDEMAR / IVANOVIĆ JOVAN
 JANKOVIĆ FILIP / JOVIĆEVIĆ BOŽIDAR / KARADŽIĆ DRAGAN / KERVIĆ BILJANA
 KOLUNDŽIĆ BURIĆ LIJANA / KOVAČEVIĆ BIAŽO / KUĆ GORDANA / LAĞATOR IRENA
 MARKOVIĆ NIKOLA / MIJATOVIĆ KOVAČEVIĆ NATALIJA / MILAČIĆ IRENA
 MILIĆ ĐURANOVIĆ SONJA / MILKOVAČ ANA / NIKIĆEVIĆ PEKO / NOĆ MARTINI ĐERĐ
 ODALOVIĆ BOŠKO / ODALOVIĆ RATKO / PAVIĆEVIĆ MILIJA / PAVIĆEVIĆ TOMO
 PEJOVIĆ PAVLE / PETRIŠIĆ ZOHAN / POPADIĆ LJUBOMIR / PRELEVIĆ IVANKA VANA
 RAKIĆEVIĆ IGOR / RAONIĆ PATIĆ SANJA / SELOVNIĆ SLOBODAN / STANIĆ VOJO
 ŠČEPANOVIĆ MIROBRAG / ŠKORIĆ NATIJAŠA / TATAI VOJO / TOJKROVIĆ RAIKO TODOR
 TOMAŠEVIĆ JELENA / VOJIĆIĆ ŽARKO / VUKIĆEVIĆ SRĐAN
 VUKIĆEVIĆ VESNA / VUKOVIĆ VIATKO

Obogaćena izdavačka djelatnost

Izdavačka kuća CID iz Podgorice za deset godina postojanja objavila oko 300 naslova, medju kojima prevodi sa više stranih jezika čine preko 170 knjiga

U ediciji-biblioteci "Svjedočanstva" objavljeno preko 45 prevedenih knjiga stranih autora o Crnoj Gori (do sada nepoznatih u nas) u obimu od blizu 20.000 stranica

Davno je rečeno da je knjiga najbolji drug. Bogatstvo kulture jednog naroda, pa i pojedinca, cijeni se i po tome sa kakvom literaturom raspolaže u tumačenju raznih oblasti ljudskog djelovanja.

Crna Gora u ovoj oblasti nikada nije bila siromašna, ali je pojavom izdavačke kuće CID (Crnogorska izdavačka djelatnost) u Podgorici od prije desetak godina postala znatno bogatija. CID je za relativno kratko vrijeme kvalitetom i obimom objavljenih knjiga znamenitih domaćih i stranih autora iz raznih oblasti, dala veliki doprinos crnogorskom izdavaštvu, pa i kulturi u cjelini. U produkciji ove kuće do sada je objavljeno oko 300 naslova, medju kojima 170 knjiga prevoda sa dvanaest stranih jezika.

CID je privatna izdavačka kuća koja je formirana sredinom 1994. godine. **Direktor je Žarko Radonjić, a glavni i odgovorni urednik prof. dr Dragan K. Vukčević.** Na poslovima urednika, autora, priredjivača, prevodilaca i drugih saradnika CID okuplja više uglednih naučnih poslenika iz Crne Gore i Srbije. Medju njima su, npr. prof. dr Stevan Vračar, akademik Andrej Mitrović, dr Latinka Perović, prof. dr Vučina Vasović, akademik Petar Vlahović, prof. dr Mileva Filipović, Vida Ognjenović, prof. dr Milan Popović, prof. dr Veselin Vukotić, Borislav Banović, dr Vojslav D. Nikčević i dr.

Svojom uredjivačkom koncepcijom CID pruža čitalačkoj publici značajna djela iz prošlosti Crne Gore koja nijesu

bila prevedena na naš jezik. Istovremeno, u drugim bibliotekama objavljuju se značajna djela civilizacija na čijim rubovima Crna Gora postoji. U tom smislu, objavljena su djela velikana ruske misli, kao i najznačajnijih pravnih, politikoloških, filozofskih mislilaca zapada. Tako se, kroz izdavačku politiku, ostvaruje koncepcija ravnoteže velikih duhovnih i civilizacijskih tokova. Čitaocima postaju dostupna značajna djela koja su odavno dio kulturne baštine modernog svijeta.

U cilju ostvarivanja te koncepcije CID je pokrenuo dvadesetak edicija-biblioteka. One su filozofske, istorijske, pravne, politikološke, antropološke, ekonomske, književne. Jednom riječju, pokrivaju gotovo čitavu oblast humanističkih nauka.

CID-ove knjige imaju estetsku dimenziju i zavidan tehnički kvalitet. Neki do naslova su se pojavili kao bibliofilska izdanja u posebnom povezu.

U svojoj ediciji-biblioteci "Svjedočanstva" CID je objavio preko 45 knjiga, koje su o Crnoj Gori napisali razni autori na stranim jezicima. Njihove knjige su do sada bile nepoznate našim čitaocima, kao npr. Zorica Milić - "Tuđa večera" (odnosi se na subine žena Crne Gore stare preko sto godina), Anri Delari - "Crna Gora", Mondere van Hanri - "Crna Gora", Viktor Dvor-

ski - "Crnogorsko-turska granica od ušća Bojane do Tare", Timeleone Vedovi - "Bilješke o Crnoj Gori", Jan Svotek - "Crna Gora i Skadar", Knez Dm Golcin - "Kraj sinjega mora" i drugi.

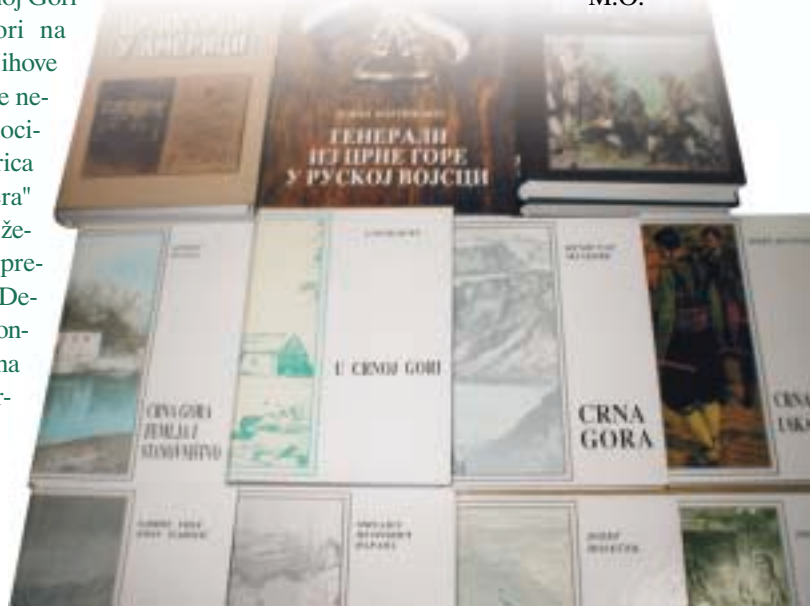
Zapaženu vrijednost predstavljaju posebna izdanja sabranih djela klasika Crnogorske književnosti u luksuznom, kožnom povezu: Petra I Petrovića Nje-goša, Stjepana Mitrova Ljubiše, Marka Miljanova i Nikole Petrovića.

CID je objavio i pet knjiga memoarske gradje znamenitih crnogoraca (Sima Popovića, Pop Laza Popovića -Jabučanina, Rada Turova Plamenca, Sava Matova Martinovića i dr.).

CID-ova izdanja u pojedinostima navedena su u njegovom katalogu, objavljenom i na web sajtu: www.cidcg.co.yu.

Za mnoga svoja izdanja CID je dobio i najveća priznanja i nagrade, medju njima nagradu za izdavački poduhvat godine na Beogradskom sajmu knjiga, koja je do sada tri puta dodijeljena ovoj kući.

M.O.

100 godina prve telegrafske stanice na Balkanu

Obilježavanju velikog jubileja aprila mjeseca ove godine u Baru prisustvovala i princeza Eletra Markoni, ćerka slavnog pronalazača Giljerma Markonija

piše: Rosanda Mučalica

Princesa Eletra Markoni, kćerka velikog italijanskog i svjetskog naučnika i nobelovca Guljelma Markonija boravila je u Crnoj Gori početkom ove godine. Povod ove posjete, koju je organizovala Fondacija "Montenegro Mobil Art", bilo je obilježavanje velikog jubileja - 100 godina od uvođenja prve radio telegrafske stanice na Balkanu, koju je na brdu Volujica kod Bara, u prisustvu Guljerma Markonija, u rad pustio kralj Nikola. Markoni je pronalaskom radija omogućio drugačiju komunikaciju među ljudima, nikad prije viđenu razmjenu političkih, društvenih i umjetničkih ideja. Svijet je najednom postao manji.

Veliko prijateljstvo mog oca sa italijanskim kraljem Vitoriom Emanuelom i kraljicom Jelenom, koji su bili tek vjenčani kraljevski par, a samim tim i prijateljstvo sa crnogorskom kraljevskom porodicom, rezultiralo je time da moj otac, koji je tada upravo završio prenos radio-talasa preko Atlantika (i bio veoma čuven) izabere Crnu Goru i Bar za postavljanje prve radio-telegrafske stanice na ovim prostorima, kaže princeza Markoni, prisjećajući se dana kada je boravila na dvoru italijanske kraljevske porodice u posjetama svojoj krsnoj kumi, kraljici Jeleni, kćerki kralja Nikole.

Predivne uspomene vežu me za nju, bila je mnogo lijepa i moram priznati da je ova posjeta Crnoj Gori učinila da je osjećam svugdje. Zamišljam kako u kočijama prolazi starim gradom u Kotoru, kako šeta mjestima koja sam i ja prethodnih dana posjetila. Osjećaj je nevjerovatan, jer zaista sam je mnogo voljela. Uvijek sam osjećala veliku vezanost za Crnu Goru, upravo zbog nje, zato sam više nego srećna što sam ovdje. Ostala sam bez riječi od ljepote Crne Gore - ljepote mora, ostrva, planina.

Sve je mnogo divnije nego što sam i zamišljala, a posebno ljudi, priča princeza Markoni, podsjetivši, pritom, i na projekat koji će Fondacija MMArt i asocijacija Markoni realizovati u okviru obilježavanja jubileja. Naime, zajed-

no sa Bostonskim univerzitetom biće obrađena Danteova "Božanstvena komedija" i Njegoševa "Luča mikrokozma" i time zaokružene dvije književno-istorijske ikone oba naroda.

Projekat će se odvijati (3. avgusta 2004.) na brodu koji će nositi ime "Eletra", kao i brod koji je bio laboratorija i drugi dom velikog Markonija i po kojem je, kako kaže princeza Markoni, i ona dobila ime.

Na brodu će se odvijati multimedijalni program posvećen Danteu i Njegošu, čija će osnova biti nove tehnologije kojima će brod biti opremljen kao komunikacioni centar koji šalje inicijalne signale i daje projektne koordinate um-

jetnicima i naučnicima putem interneta, radio veza, mobilne telefonije, satelitskim vezama i regionalnim televizijskim kanalima, čime se značajno uvećava broj potencijalnih učesnika i konzumenata.

Dante i Njegoš su stubovi italijanske i crnogorske kulture. Postoje ključne riječi u djelima ova dva pisca. Talas, svijetlo, komunikacija, san. Znamo da onaj koji ne sanja veličanstvene snove ne može sebe nazvati pronalazačem, piscem, umjetnikom. Eto, kopče velikog umjetnika komunikacija, veličanstvenog Markonija i dvije književno-istorijske ikone oba naroda čija djela predstavljaju univerzalne civilizacijske repere, pa samim tim nadmašuju Mediteran kao svoje pravo ili neposredno referencijalno podneblje.

Ovaj projekat sa Fondacijom MMart je veoma bitan i ja sam tu da pomognem koliko mogu. Svida mi se ideja po kojoj je napravljena kopča između dva velika književnika i mog oca. Postoje razni projekti asocijacije Markoni u svijetu i vrlo često me pozivaju na otvaranja raznostranih izložbi i obilježavanja jubileja u čast mog oca, ali ovaj mi je posebno drag, ističe princeza Markoni.

Kraće studije na Univerzitetu

Obilježena 30. godišnjica postojanja Univerziteta Crne Gore
Najavljene mnoge novine u studiranju

Iako je Crna Gora jedna od najstarijih država u regionu (tradicija državnosti traje preko 1000 godina), jedna od prvih međunarodno-priznatih država regiona u drugoj polovini 19. vijeka, posljednja je formirala univerzitet. Ali, za proteklih 30 godina njen Univerzitet je postigao takve rezultate da može da stane rame uz rame sa svim evropskim univerzitetima. O tome se čulo i ovom prilikom.

Proslava je počela naučnim skupom pod nazivom "Aktuelni problemi i perspektive naučno-istraživačkog rada u Crnoj Gori", nastavila se promocijom sedam doktora nauka, svečanom sjednicom organa Univerziteta Crne Gore, a završena je uručivanjem nagrada najboljim studentima. Profesori i studenti Fakulteta likovnih umjetnosti imalu su izložbu u Umjetničkom paviljonu, a u Crnogorskom narodnom pozorištu u čast ovog značajnog jubileja održan je koncert Crnogorskog simfonijskog orkestra i odigrana predstava "Poludjela lokomotiva".

Današnja aktuelna tema Univerziteta jesu najavljene novine u sistemu studiranja.

Na svim fakultetima Univerziteta Crne Gore, osim Prirodno-matematičkog, Ekonomskog i Građevinskog, od naredne školske godine osnovne studije trajaće tri godine. Studenti ubuduće neće polagati prijemni ispit za upis na fakultet, a poslije završetka osnovnih trogodišnjih studija moći da upišu četvrtu godinu koja će biti prva godina specijalističkih postdiplomskih studija. **Rektor Univerziteta, prof. dr Ljubiša Stanković**, kaže da su ispunjeni svi uslovi da naredna školska godina počne u skladu sa novim Statutom Univerziteta, Zakonom o visokom obrazovanju i principima Bolonjske deklaracije. Postdiplomske studije trajaće dvije godine.

One će zajedno sa osnovnim studijama trajati pet godina, jer će po novom sistemu predstavljati sastavni dio redovnih studija. Doktorske studije trajaće tri godine. Od ove godine studenti neće polagati prijemni ispit, a do indeksa će dolaziti na osnovu rezultata maturalnog ispita i srednjoškolskog uspjeha.

Bodovaće se opšti uspjeh na kraju sve četiri godine srednje škole i dva, za određeni fakultet, odgovarajuća predmeta iz trećeg i četvrtog razreda, kao i eventualno posjedovanje diplome "luča" - rekao je Stanković.

Na formiranje konačne ocjene na ispitu, jednako će uticati rad studenta tokom semestra i znanje pokazano na samom ispitu. Profesori su dužni da najmanje 50 odsto predviđenih poena za formiranje konačne ocjene dodjeljuju na osnovu rada u toku semestra i najviše toliko na završnom ispitu. To će značajno popraviti efikasnost studija.

M.B.

Projekat će dizajnirati i sprovesti umjetnici i naučnici iz Crne Gore, ali i iz drugih zemalja, kojima će zadatak biti osmišljavanje i otkrivanje novih upotrebnih i kreativnih mogućnosti naučno-tehnološkog karaktera.

Njeno veličanstvo KAMELIJA

Bilješka o martovskom karnevalu, u Stolivu, posvećenom prazniku kamelija

piše: Duško Milačić

Skoro svako mjesto na Crnogorskom primorju ima neki svoj praznik, posebnu manifestaciju po kojoj postaje prepoznatljivo. Veseli i dobroćudni primorci uvijek traže način da se nečemu raduju, da igrom, pjesmom i raznim priredbama uljepšaju život.

Bar je, na primjer, postao poznat i po svečanostima "Pod starom maslinom", posvećenim maslini posebno jednom njenom stablu u Baru starom preko 2000 godina, Herceg Novi po praznicima mimoza čije su mažoretkinje vjesnici radosti i na širim prostorima, Budva organizuje godišnju feštu posvećenu ribi širunu (bogata gozba ribom na trgu uz pjesmu i igru), a malo mjesto Stoliv blizu Kotora svakog marta obilježava praznik kamelija.

I ove godine martovski karneval u Stolivu ostao je za nezaborav. Bio je dan sunčan - posvećen njenom veličanstvu kameliji. Ovaj čudesni cvijet stigao davno preko mora i okeana iz dalekog Japana u Boku. Rasplinio se po najljepšem zalivu u svijetu, raspjevao po umilnim i pitoreksnim bokeljskim baštama i vrtovima. Iz tog sada bliskog dalekozorja, ljudi su ispleli druženja. Ona im je bila inspiracija i uzor, motiv da je cijene i još više uvažavaju. Kad ona u martu zarumeni, zabijeli i zarozi, ljudi joj se predaju. Tamo gdje je ona - tamo je ljubav i tolerancija, kosmopolitizam - od Boke do Japana ili obratno.

I ovog marta u Stolivu kamelija je okupila brojne ljubitelje ovog cvijeta, dobrih mušljki i dobrog crnog vina. Igralo se i plesalo, pjevalo i čakulalo u njenu čast, pravili cvjetni aražmani. Niko se nije ljutio sem organizatora iz nevladine organizacije "Kamelija", zbog čega na feštu nije došlo još više ljudi. Iako je besparica, na grudima svih žena i ponekih muškaraca, zablistala je kamelija. Mnoge su se preselile u domove da produže život i san o širenju, san o novim manifestacijama koje će iz godine u godinu biti bogatije i sadržanije. Tako obećavaju organizatori, Stolivljani i Kotorani, Bokelji. Jer ovaj čudesni cvijet ne treba samo poštovati već i "iskoristiti", za nova druženja i nova srijetanja. Za ljubav i poštovanje među ljudima.

Hvala ti kamelijo!

Podgorička

Pogled na provod i zabavni život mladih u glavnom gradu Crne Gore

svakidašnjica

piše: Elvira Bekteši, foto Duško Miljanić

Sa preko 170.000 stanovnika, odnosno jednom četvrtinom ukupnog stanovništva Crne Gore, Podgorica, glavni grad, je opravdano, ekonomski, kulturni, obrazovni, naučni, politički i administrativni centar Republike. Većinu stanovništva čine mladi ljudi, a gdje je mladost tu je neizostavno i zabava.

Za razliku od zabave svojih očeva i djedova koji su slobodno vrijeme provodili uz starogradske pjesme i muziku u kafanama pod voltovima, sjedeljkama po starovaroškim ćepencima (kojih je sada sve manje), mladi danas zabavu obično nalaze u modernim restoranima i kafićima gdje odjekuju turbo folk i pop zvuci.

Dobra zabava, iako ne nužno, iziskuje dobru finansijsku potkovanost. Podgoričani se na tom planu snalaze po principu "ne znam ni ja sam, al' ide". Najčešće se slobodno vrijeme "gubi" u nekom od podgoričkih kafića, ali ima tu i šetnje, posjete bioskopima i dovijanja na razne načine. Urbanim razvojem Podgorice u posljednjih desetak godina nekako se koncentracija trgovinskih i uslužnih objekata, a samim tim i ljudi, preselila iz ulice Slobode u Hercegovačku i Njegoševu. Ove ulice postali su pravi mali tržni centri, opkoljeni baštama lokala u kojima se više ne traži slobodan sto već stolica. I shooping predstavlja vrstu izlaska.

U ovim proljećnim danima pravi izlazak "u grad" počinje oko 19h. Odlikuje ga neka mirnoća, šetnja bez žurbe, generacijska raznolikost. Mladji taj termin obično koriste i za obilazak butikata u Hercegovačkoj i Njegoševoj, a bračni parovi izvode djecu u šetnju. Stariji ljudi, uvijek u nekoj žučnoj raspravi o "životnim" pitanjima, zadržali su naviku šetnje ulicom Slobode koja se obično završava sjedeljkom na terasi hotela "Crna Gora". Šetnja stazama obližnjeg uzvišenja Gorica u predvećernjim časovima i dalje je uobičajena. I pored nezaobilazne buke i gužve Gorica ima neku posebnu draž i za mladju i za stariju generaciju.

Mjesto relaksacije nekada su u Podgorici bili i parkovi u strogom centru grada. Danas, rijetko možete primiti nekoga da se odmara na klupi u parku preko puta

hotela "Crna Gora". Njegošev park, koji starija i srednja generacija pamte po prvim ljubavima i poljupcima, beskrajnom sjedenju na uvijek istoj klupi i ustreptalom iščekivanju smjelijih "poduhvata", je nedavnom zamjenom parkovskog mobilijara i postavljanjem, barem za

zaljubljene, prečeste rasvjete, postao park za odmor slučajnih prolaznika i ništa više.

Poslije 21h i već napravljena dva-tri kruga po Hercegovачkoj i Njegoševoj, čisto "da vidiš i budeš viđen", počinje noćni život i posjeta kafića. Svaki kafić ima svoju klijentelu. I rođenom Podgoričaninu se ne može desiti da zaluta. Tačno se zna: u centru grada - "Mr Good" - živa svirka utorkom i četvrtkom klijentela do 25 godine, "Cuba libre" i "Alfa" - dobra zabava za one ispod 20 godina, "Greenwich" - preko 25/30 godina, "Buda bar" - parovi ili razgovor sa prijateljem/prijateljicom, kazino u hotelu "Crna Gora", nekoliko noćnih barova kao i veći broj sportskih kladionica za ljubitelje igara na sreću.

U dijelu grada preko Morače situacija je nešto drugačija. "Grand kafe" svojim cjenovnikom bira klijentelu, te ga uglavnom posjećuju oni sa dubljim džepom. "Café Café" je mjesto za ozbiljnije razgovore ljudi preko 40 godina, a u "Maši" strogo poslovna atmosfera, profesionalna usluga i visoke cijene - klijentela takodje preko 40 godina.

Čini se da svako može naći zabavu za sebe, ali ako ste od onih koje ne drži mjesto (uz uslov da finansijski to možete izdržati) i koji bi nakon 40 minuta rado promijenili lokal - tu se javlja problem. Za one probirljivije, pravo osvježanje u ponudi podgoričkog noćnog života je živa svirka benda "Crveno i crno" i fenomenalni vokal Tine Džankić u klubu "Jazz Montenegro". Posjetioci noćnih klubova i diskoteka, kojih u Podgorici ima nekoliko, rado odlaze u novootvoreni klub "Mania"

koji je u proteklih mjesec i po dana od svog otvaranja priredio nekoliko gostovanja poznatih umjetnika. Inače, u lokalima Podgorice rjeđe možete čuti dobru "živu svirku".

U proteklih nekoliko godina opština organizuje novo-godišnje koncerte na trgu Ivana Milutinovića. Vrhunski izvođači i dobra muzika na ovakvoj manifestaciji ili političkim okupljanjima i marketinškim promocijama, obično privuku veliki broj posjetilaca - mahom omladine. Povremeno se priređuju koncerti domaćih i stranih izvođača klasične, zabavne, narodne muzike i folkloru u CNP, a posebno u KIC-u "Budo Tomović" koji je u toku posljednje godine mnogo doprinio oživljavanju kulturnog života Podgorice.

Posjete pozorišnim predstavama su u porastu. Crnogorsko Narodno Pozorište, Gradsko pozorište i Dječje pozorište imaju izuzetno kvalitetne i zapažene predstave sa kojima češće gostuju i po inostranstvu.

Posjete bioskopima, kojih u Podgorici ima nekoliko, su prilično *in*. Projekcije u 20h su najposjećenije i obično se dopunjavaju izlaskom "do grada - na piće", ili krugom po centru.

Ako ste od onih kojima se sve ovo ne čini dovoljnim za provod ili biste da razbijete jednoličnost podgoričkog noćnog života uvijek ostaje mogućnost da skoknete do obližnjih izletišta - Mareze, Plavnice, Virpazara, Rijeke Crnojevića ili do Cetinja, Budve, Kotora i posjetite neku od tamošnjih diskoteka. Važno je umjeti!

Za bolju saradnju Podgorice i Beča

U austrijskom Leobersdorfu osnovano novo crnogorsko udruženje

U prisustvu visokih gostiju iz Podgorice sa ministrom rada i socijalnog staranja u Vladi Crne Gore Slavoljubom Stijepovićem na čelu, u Leobersdorfu je 24.04.2004. predstavljeno Udruženje građana Crne Gore u Austriji.

Radi se o Udruženju čije je osnivanje inicirano još 2000. godine, i koje prema svojem statutu želi "da okupi građane Crne Gore, one kojima je Crna Gora zemlja porijekla, kao i prijatelje Crne Gore u Austriji, bez obzira na njihovo porijeklo, nacionalnu, vjersku ili svaku drugu pripadnost".

Svojim aktivnostima Udruženje želi da doprinese unapređenju, produbljivanju i širenju prijateljskih odnosa crnogorskog i austrijskog naroda, kao i jačanje saradnje između zvaničnog Beča i Podgorice. Isto tako, polazeći od trajnog interesa razvijanja dobrih odnosa dva naroda i države, kao i od prihvatanja evropskih standarda, da doprinese razvijanju duhovnog, istorijskog i sveukupnog identiteta crnogorskog naroda koji teži zajedničkim opšt ljudskim univerzalnim vrijednostima. Društvo će njegovati demokratske ideje, ali je neutralno, kako u pogledu pripadnosti političkim strankama, tako i u pogledu vjerske i nacionalne pripadnosti.

Kako je naglašeno Udruženje je otvoreno za saradnju sa svim organizacijama koje postoje u Austriji i svijetu, i to ne samo crnogorskim, već i svim ostalima. Visoke goste pozdravio je predsjednik Udruženja Rodoljub Nikolić.

Promociji su, osim ministra Stijepovića, prisustvovali i ambasador SCG u Austriji Mihajlo Kovač, ambasador SCG pri međunarodnim organizacijama u Beču Vesko Garčević, Doris

Polet-Kamerlander donedavni visoki zvaničnik kancelarije OEBS u Podgorici, kao i predstavnici austrijskih ustanova. Promociji je prisustvovao i predstavnik Društva "Morača" iz Kranja Čedo Đukanović. Inače Doris Polet-Kamerlander je prvi počasni predsjednik Udruženja, a drugi profesor bečkog Univerziteta dr Leon Irovec.

Promociju Udruženja pismom podržali su, između ostalih, zamjenik ministra odbrane SCG Vukašin Maraš, specijalni koordinator Pakta za stabilnost Erhard Busek, predsjedavajuća Radnim stolom za borbu protiv trgovine ljudima Pakta stabilnosti Helga Konrad, kao i udruženja Crnogoraca iz Njemačke i Hrvatske.

Ministar rada i socijalnog staranja Crne Gore Slavoljub Stijepović izjavio je tom prilikom da Crna Gora treba ponovo da postane nezavisna država.

On je u svom obraćanju na promociji Udruženja građana Crne Gore u Austriji, podsjetio da je crnogorska država stara već više od 10 vijekova, te da iza sebe ima 200 godina moderne državnosti.

- Počeli smo kao nezavisna država, pokušali kasnije prvu, drugu i treću, a protiv našeg interesa i četvrtu i petu Jugoslaviju. U svim tim projektima smo stradali. I što je logičnije nego da se vratimo na početak, da ponovo postanemo nezavisna država, istakao je Stijepović. On je dalje rekao:

- Na samom referendumu svaki glas za suverenu i samostalnu Crnu Goru imaće istu težinu bilo da je glasač Crnogorac, Srbin, Albanac ili pripadnik nekog drugog naroda ili manjine. U Crnoj Gori je sazrela svijest da se više ne može gubiti vreme ni trpjeti da komunikacija

s svijetom, dolazak stranih investicija koje bi Crnu Goru mogle pretvoriti u balkanski raj, stradaju zbog povladivanja lošim politikama i njihovim lošim projektima, poručio je Stijepović, dodajući da je Crna Gora za demokratiju i da budućnost pripada zemljama kojima je to opredeljenje.

I ambasador SCG pri međunarodnim organizacijama u Beču Vesko Garčević je istakao da budućnost država leži u rukama njenih naroda. Oni moraju sami odlučivati o svojoj budućnosti.

Ambasador SCG u Austriji Mihajlo Kovač u svom obraćanju rekao je da stanovništvo Crne Gore treba da razmisli kojim putem ići i da o tome treba da odluči većina.

On je ukazao da u Crnoj Gori vlada podijeljeno mišljenje o budućem putu, te da su legitimne težnje kako onih koji su za nezavisnost, tako i onih koji žele da ostanu u zajedničkoj državi. Kovač je izrazio nadu da će crnogorski narod uspjeti mirnim i tolerantnim političkim putem da razriješi tu dilemu na zadovoljstvo svih građana. Z.M.

Šesta sjednica SCAE

Početkom aprila 2004. godine održana je VI redovna sjednica Saveza Crnogorskih Asocijacija Evrope u Schney, Bavarska. Sjednici su i ove godine prisustvovali dosadašnji članovi SCAE - predstavnici udruženja crnogoraca iz Njemačke, Hrvatske, Francuske, Holandije, Švajcarske, Luksemburga i Slovenije. Tom prilikom u ovu asocijaciju primljen je i nedavno osnovani klub "Montenegro" iz Beča, Austrija. Za kraj 2004. godine najavljeno je održavanje izborne skupštine ove Asocijacije dok će konačna odluka o organizatoru i domaćinu biti donešena početkom juna.

U usvojenim zaključcima sjednice, pored ostalog, preporučeno je svim crnogorskim asocijacijama u Evropi "da svoje aktivnosti stabilizuju isključivo na osnovu svog odnosa prema Crnoj Gori kao domovini, bez obzira na vladajuće političke prilike". Izražena je zahvalnost satelitskom programu RTVCG na afirmaciji rada klubova i ovog Saveza.

Posebno je istaknuta uloga i značaj Centra za iseljenike na čelu sa prof. dr Milanom Vukčevićem kome je odati priznanje za angažovanje i podršku aktivnostima Saveza.

✚ Sa prošle sjednice SCAE, 2003. godine

SKUPŠTINA Crnogorsko-austrijskog udruženja "Montenegro"

U Beču je 18.04.2004. održana svečana skupština crnogorsko-austrijskog udruženja Montenegro. Udruženje je nedavno registrovano u Austriji i primljeno u Savez crnogorskih asocijacija Evrope (SCAE). Predsjednik udruženja je Tatimir-Tale Banićević, dugogodišnji uspješni privrednik u Beču.

Na skupštini je bilo prisutno oko 100 crnogorskih građana koji žive i rade u Austriji, porijeklom iz raznih krajeva Crne Gore (Rožaje, Bar, Podgorica, Nikšić, Bijela,...). Prisustvovali su i Austrijanci, članovi udruženja i gosti. Među prisutnim austrijskim gostima su bili i Clarisse Pasetory (savjetnica ministra spoljnih poslova Austrije), Horst Bender (menadžer, direktor HBE - potpredsjednik udruženja Montenegro), Dr Rudiger Stix (predstavnik bečkog parlamenta), Cristian Passin (menadžer za jugoistočnu Evropu) i drugi.

Skupštini je prisustvovao i potpredsjednik SCAE Jovan Radonjić i predstavnik Centra za iseljenike Crne Gore.

Istaknut je visok stepen jedinstva crnogorske dijasporu u pogledu ključnih opredjeljenja kao i interesovanje velikog broja crnogorskih građana širom Austrije da se učlane u udruženje.

Posebno je naglašena želja da udruženje djeluje u cilju uspostavljanja čvrstih veza između stare i nove domovine. U udruženju će u narednom periodu biti gosti istaknute austrijske ličnosti iz politike, privrede, kulture i sa univerziteta. Ti susreti će biti iskorišćeni ne samo za popularizaciju Crne Gore, već i za rad na konkretnim projektima posebno u oblasti turizma, kulture i među-univerzitetske saradnje.

Nastojace se osmisлити projekti koji bi mogli konkurisati za finansiranje iz fondova Evropske Unije.

Nakon sastanka prisutni su posjetili grobove crnogorskih prinčeva Danila i Mirka na centralnom gradskom groblju u Beču.

U.R.

Delegacija Udruženja Crnogoraca "Krstaš" iz Lovćenca na Cetinju

Članovi UC "KRSTAŠ" iz Lovćenca (Vojvodina) su u toku uskršnjih praznika organizovano posjetili crnogorsku prijestonicu Cetinje i Crnogorsku Pravoslavnu Crkvu. Delegacija od 37 članova UC "KRSTAŠ" prisustvovala je svetoj arhijerejskoj liturgiji koju je sa svještenstvom služio mitropolit Mihailo, poslije koje je obavljeno krštavanje njih 15 u kapeli Svetog Petra Cetinjskog na Grudi.

Predsjednik UC "KRSTAŠ" Nenad S. Stevović je uručio prigodan poklon i zahvalnicu mitropolitu Mihailu i Čedu Draškoviću, direktoru Centralne narodne biblioteke, koji je knjigama pomogao formiranje biblioteke "Krstaša".

Nakon ove ceremonije, članovi UC "KRSTAŠ" su organizovano posjetili cetinjske muzeje i prisustvovali duhovnoj akademiji u kongresnoj sali hotela "Grand", u organizaciji CPC, na kojoj je održan prigodan kulturno-umjetnički program.

Članovi UC "KRSTAŠ" se još jednom zahvaljuju svima u matici, a posebno CPC-u na srdačnom dočeku i dobrodošlici, još uvijek pod dubokim utiskom i uzavrelim emocijama zbog svega viđenog i doživljenog u crnogorskoj prijestonici Cetinju!

Udruženje Crnogoraca "Krstaš" registrovano je u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava državne zajednice Srbije i Crne Gore 04. 09. 2003. godine. Za kratko vrijeme okupilo je više od 400 članova i odlučilo da gradi hram CPC u Lovćencu.

Na svečanoj sjednici Udruženja 30. 12. 2003. uručene su članske karte i dodijeljeni krstaš barjaci podružnicima, koje su formirane u Lovćencu, Novom Sadu, Feketiću i Vrbasu.

Tada je predsjednik Udruženja Crnogoraca "Krstaš" **Nenad Stevović**, pored ostalog, rekao:

"Prvi put od dolaska Crnogoraca na ove prostore osnovano je jedno udruženje koje je čestito i pošteno

objavilo svoje ciljeve i stavilo se u službu odbrane izvornih crnogorskih nacionalnih interesa. Pored ostalih ciljeva i zadataka, javno smo iznijeli da želimo svoj hram Crnogorske pravoslavne crkve. Javno smo rekli da, kao i svi drugi narodi i narodnosti u Vojvodini, a ima ih 26, želimo da slobodno ispoljavamo svoja vjerska osjećanja. Da se razumijemo: hram gradimo zato što smo svjesni da jedan narod koji živi daleko od svoje postojbine, da bi opstao, mora imati svoju duhovnu bazu oko koje će se okupljati, da u važnim trenucima života kao što s rođenje, krštenje dece, vjenčavanje, slave kao i pokajanja, imamo mogućnost da svještenici naše crkve budu tu pored nas.

Ovdje su Crnogorci iz stare Crne Gore, Boke i sa sjevera Crne Gore. Mi nikada nećemo praviti razliku među nama. Nema velikih i malih Crnogoraca. Nas ne interesuju genetika i rodoslavi, nas interesuju čestiti i pošteni ljudi koji se osjećaju i ponašaju kao Crnogorci. Nećemo se svađati ni oko politike, ni ko je u kojoj stranci jer nas je spojio jedan te isti cilj koji ćemo zajednički ostvariti. Grdno se varaju oni koji misle da ćemo mi biti neko folklorno udruženje na papiru koje će se baviti marginalnim stvarima. Ali, o svemu tome nekom drugom prilikom, jer večeras je za nas posebna svečanost. Večeras će se podijeliti članske karte i krstaš barjaci podružnicima Lovćenac, Feketić, Vrbas i Novi Sad. To je još jedan korak ka širenju i omasovljavanju našeg Udruženja. Jer onog trenutka kada u Vojvodini i Srbiji budu osnovane podružnice krstaša u svakom gradu i selu gdje žive Crnogorci, bićemo respektabilna snaga koja će natjerati vlast i institucije u državi u kojoj živimo da nas uvažavaju i prihvate kao neminovnost".

UC "KRSTAŠ"

Crnogorska etnička zajednica Australije o nazivu jezika

Protest ministru prosvjete g. Slobodan Backoviću i Vladi Crne Gore
Većina Crnogoraca u Astraliji stupa u generalni štrajk glađu

I skazujemo na ovaj način razočarenje i nezadovoljstvo povodom načina na koji vlada i ministar Backović vode pregovore sa izmanipulisanom nikšićkim studentima. Očekujemo od predsjednika Đukanovića, ministra Backovića i ostalih relevantnih činioca u Vladi Crne Gore da na pravi način razriješe problem u koji su zapali

STAV Kanadsko-Crnogorskog udruženja

I ovog puta se solidarišemo sa Maticom crnogorskom, crnogorskim PEN-centrom, našim zemljacima širom svijeta i kao Kanadani crnogorske nacionalnosti, zahtijevamo da se crnogorski jezik uvede u Ustav Republike Crne Gore, a da se uvažavaju jezici drugih narodnosti u Crnoj Gori kao što su: srpski, albanski, hrvatski itd.

ponajviše svojom nedoslednošću i strahom kojeg već duže vremena dirigovano proizvodi svještenstvo SPC. Očigledna igra crnogorskom omladinom pokazuje drskost od koje se ne preza kako bi se ostvarili politički ciljevi manjine, a ujedno obezvrijedili zakonom ustanovljena prava svih građana Crne Gore i ponajprije većinskog crnogorskog naroda.

Uzimajući za realnost da se 59, 67 % stanovništva izjasnilo da govori srpskim jezikom ne znači da 21,53% treba da ostane bez svog prava da jezik nazove svojim imenom. I ovaj procenat od 21.53% je izvanredan uspjeh obzirom na velikosrpsku propagandu koja se vodila (i još uvijek vodi) od strane SPC u Crnoj Gori duži niz decenija.

Mi smo se i ranije javljali svojim reagovanjima po pitanju jezika i tada smo naglašavali da je čak, kakvog li paradoksa, i u Australiji u kojoj živi malobrojna crnogorska iseljenička populacija, crnogorski jezik tretiran na bolji način nego li u samoj Crnoj Gori!

Prema ASCL (Australian Classification of Languages 1997) blizu 200 jezika je kodirano sa 4 cifre. Prva cifra identifikuje OPŠTU grupu u kojoj je svaki jezik ili uža grupa jezika sadržana. Prve dvije cifre zajedno reprezentuju UŽU grupu kojoj svaki od jezika pripada. Tako npr. 35.. označava grupu jezika SLAVIC! 4 cifre označavaju svaki od 193 jezika ili treći nivo podgrupa.

Trenutno je kod za našu grupu jezika sledeći:

35.. Slavic Language:

- 3501 Bosnian,
- 3502 Bulgarian,
- 3503 Croatian,
- 3504 Macedonian; Makedonski,
- 3505 Serbian; Srpski; **Montenegrin**,
- 3506 Slovene; Slovenian; Slovensky

Dakle, u suštini se radi o istoj grupi jezika.

Čak je u njoj i bugarski!

U poglavlju 1. Explanatory notes ASCL 1997 se kaže da se jezici mogu dodavati i brisati u zavisnosti od migracionih kretanja te ukoliko se ukaže potreba da neki od jezika bude pridodat listi to će biti učinjeno tako što će mu se dodijeliti sledeći slobodni kod u pripadajućoj užoj grupi jezika.

Da pojasnimo - Montenegrin Language je, ipak, kodiran u posebnom Appendixu 3. Alphabetic Index ASCL 1997 kodom 3505. Kada se ispune određeni uslovi pridruziće mu se sledeći broj u podgrupi - 3507. Do tada je crnogorski jezik tretiran na potpuno ravnopravan način i naziv jezika **crnogorski** je istovjetan nazivu **Serbian** i srpski!!!

Koji je to razlog da sama država Crna Gora ima tako diskriminatorni odnos prema sopstvenom narodu i njegovom jeziku sada kada su sve poluge vlasti u njenim rukama. Strah!? Pitamo se da li bi se opozicione prosrpske partije libile daleko radikalnijih poteza na štetu državnosti i nacionalnih interesa Crne Gore samo kada bi im se ukazala i najmanja prilika. Koji je to sada razlog da se sitnim ucjenama gladovanja studenata, iznuđuju promjene državne politike i određuje način rješavanja vitalnih nacionalnih interesa!

Apelujemo na Vladu Crne Gore da čvrsto stane iza odluka koje donosi u skladu sa svim pozitivnim evropskim zakonima, a naročito iza onih odluka koje idu u korist obnavljanju crnogorskih nacionalnih vrijednosti.

Ukoliko Vlada ne ispoštuje sopstvene odluke po pitanju naziva jezika i crnogorski jezik ne bude tretirala na ravnopravan način sa svim ostalim jezicima pobornici ravnopravnosti naziva crnogorskog jezika u Australiji stupaju u generalni štrajk glađu svim neradnim danima. Sa našim namjerama ćemo upoznati i širu javnost.

Nadamo se da će crnogorske vlasti naš naum tretirati na ravnopravan način sa namjerama nikšićkih studenata i njihovih crkvenih kolovođa. Isto tako zahtijevamo da ministar Backović, na isti način na koji dolazi na noge nikšićkim studentima, dođe i posjeti naše iseljenike, kojom prilikom bi u pregovorima sa članovima Crnogorske etničke zajednice Australije pokušali da nađemo adekvatno rješenje!

USPJEŠAN POVRATAK U ZAVIČAJ

Priča Podgoričanina Kike Radovića koji je, nakon trinaestogodišnjeg rada u Švajcarskoj, svu ušteđevinu uložio u formiranje predstavništva švajcarske firme "Rexair" u Crnoj Gori. Za tri godine rada predstavništvo preraslo u distributivno servisnu centralu uređaja "Rainbow" za Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu, Kosovo i kanadsku državu Ontario, a uskoro i Albaniju

Kada idete iz Podgorice prema Cetinju, na izlasku iz grada sa desne strane ceste, na novoj dvospratnoj zgradi skladnih boja i savremene arhitekture vijori se zastava predstavništva "Rainbow" za distribuciju i servisiranje univerzalnih uređaja za čišćenje. Posljednjih godina ovi uređaji su postali poznati na crnogorskom tržištu.

Na jarbolu ispred zgrade uočljiva je i crnogorska zastava sa prepoznatljivim grbom. Možda je rukovodilac ovog atraktivnog predstavništva želio da i na ovaj način simbolizuje mogućnost jedinstva švajcarske preciznosti i umještosti i crnogorske postojanosti, hrabrosti i dostojanstva.

Priča ovog našeg bivšeg iseljenika na svojevrsan način pokazuje kako se stečeni kapital i znanje u tuđini mogu plasirati i primjeniti u zavičaju.

Mitar Đokov Radović zvani Kika, ispričao nam je svoj put i iskustva stečena u svijetu biznisa.

"Prije sedamnaest godina, tj. 1987. godine, pošao sam u Švajcarsku da stvorim bolje uslove za život. Nije mi bilo tako jednostavno da pođem iz Podgorice, pogotovo što sam sin jedinac. Ali, isplatilo se: u Švajcarskoj sam se dokazao u menadžmentu i nakon provedenih trinaest godina stekao njeno državljanstvo.

Prvih sedam godina sam se bavio ugostiteljstvom, a onda sam prešao da radim za renomiranu firmu "Rexair" koja ima samo jedan proizvod - univerzalni aparat za čišćenje "Rainbow" sa četrnaest funkcija. Čisti sve od poda do plafona. Koristi samo dva litra vode ali ne kvasi površinu. To je

poznata firma stara 70 godina. Pored brige o besprekornom kvalitetu proizvoda, posebna pažnja se poklanja njegovom plasiranju na tržište. Jer, bez umješnog marketinga nema uspjeha. U sedamdesetogodišnjoj istoriji firme apsolutni rekord u mjesečnoj prodaji Rainbow-a postigao je jedan čovjek iz Amerike. Uspio je da tri puta bude šampion svijeta u prodaji. Ja sam za pet godina rada u ovoj firmi deset puta bio šampion svijeta u prodaji! Time sam stekao zavidan renome. Nakon toga data mi je mogućnost da biram koje god hoću tržište u Evropi. Mogao sam da izaberem Njemačku, Francusku ili neku drugu zemlju koja je u tom periodu tražila ljude u ovom poslu. Ali ja sam od svih država koje su mi nudene izabrao Crnu Goru i u nju se vratio 2000. godine. To je za stručnjake ovog posla izgledalo smiješno.

Ljudski potencijal - najveće bogatstvo

Da se bavim ovim poslom u Crnoj Gori nijesam se opredijelio prema platežnom već prema ljudskom potencijalu. Smatram da je ljudski potencijal mnogo vredniji od novčanog. Pored toga životni san mi je bio da se vratim u Crnu Goru, živim i radim sa svojim narodom i sa njim dijelim sudbinu. Bio sam ubijeđen da ako okupim jaku grupu ljudi oko sebe, obučim ih, mogu postići uspjeh na svjetskom tržištu. To sam i uradio, a na tome i dalje radim.

Iz Crne Gore smo krenuli u osvajanje bosanskohercegovačkog tržišta gdje sada imamo 200 aktivnih saradnika. Od oktobra prošle godine prisutni smo na tržištu Kosova sa preko 30 saradnika. Dobili smo dozvolu da budemo zastupnici firme Rexair za kanadsku državu Ontario. U fazi smo osvajanja i tržišta u Albaniji. Sve što naši saradnici ostvare u prodaji Rainbow aparata u BiH, Kanadi i na Kosovu ide preko predstavništva u Crnoj Gori, jer je to matično predstavništvo. To je značajan uspjeh i za Crnu Goru, što je i bio moj san: da se od male Crne Gore napravi da ona bude u ovom biznisu velika.

Sve što sam stekao u Švajcarskoj za trinaest godina rada i truda stavio sam na jednu kocku koja se zvala Crna Gora. Rizikovao sam, ali se ispostavilo da se taj rizik više nego isplatio. Ovdje sam stvorio dobre uslove za rad firme. U Crnoj Gori, BiH, Kosovu i dr. imamo oko 400 saradnika.

U Crnoj Gori sam počeo da radim aprila 2000.godine i sada ovo predstavništvo ima svoje zastupnike u svakom mjestu republike. Među zaposlenima su ljudi svih nacionalnosti: Crnogorci, Srbi, Muslimani, Bošnjaci, Albanci. Ključ uspjeha je u dobroj organizaciji.

Neregulisan državno-pravni status - kočnica svega!

Što se teškoća tiče one se prije svega javljaju u ograničenjima zbog nedovršene zakonske regulative. Ali očekujemo usvajanje novih zakona i njihovo usklađivanje sa evropskim standardima. Ipak za posljednje tri/četiri godine mnoge stvari su se popravile i bolje su nego ranije, a to ovdje mnogi ne vide. Ja to govorim iz iskustva jer sam došao iz druge sredine.

I pored tih ograničenja naše zastupništvo je postiglo veliki uspjeh. Od 147 država u kojima postoje zastupništva za prodaju "Rainbow" aparata, zastupništvo "Kika Radović in Montenegro" po obimu prodaje zauzima peto mjesto.

Medjutim, bez regulisanja državno-pravnog statusa Crne Gore i stvaranja uslova za potpuno bezbjedna ulaganja u nju - ne treba očekivati ekonomski oporavak i prosperitet. To je kamen spoticanja za naše ljude u opredjeljivanju za ulaganja u Crnu Goru, velika je to šteta, jer Crna Gore ima značajan potencijal u dijaspori. Samo u Švajcarskoj živi i radi preko 30.000 Crnogoraca. Većina njih želi da se vrati, da uloži stečeni kapital u svoj kraj i da živi sa svojim narodom. Gorka je kora hljeba u tuđini gdje ima dosta diskriminacije.

Napomenimo i to da je Kika Radović aktivirao i svoje poljoprivredno imanje u Bjelopavličima gdje sa ocem uzgaja vinovu lozu i jabuke od kojih već proizvodi čuvenu jabukovaču.

Zabilježio: M. Obradović

Mrkulići iz Njujorka uložili novac u Ali-pašine izvore

Enver, Šefkija i Izet Mrkulić koji žive i rade u Njujorku, potpisali ugovor o koncesiji za korišćenje vode za piće sa Ali-pašinih izvora

piše: R. Gruda

Vijest da su Enver, Šefkija i Izet Mrkulić, koji dugo žive i rade u Njujorku, potpisali ugovor o koncesiji za korišćenje vode za piće sa Ali-pašinih izvora, obradovala je sve u gusinjskom kraju.

Naime, Vlada RCG je 16. aprila dodijelila koncesiju za eksploataciju i flaširanje vode sa Ali-pašinih izvora vlasnicima kompanije "Verko konstrukšn i Bejbi plombing", sa sjedištem u SAD, Mrkulićima koji su inače rođeni Gusinjsani.

- Ovo "čudo prirode", kako nazivaju Ali-pašine izvore, je nadaleko poznato izvorište, jedinstveno u Crnoj Gori, kapaciteta osam kubnih metara hladne i bistre izvorske vode u sekundi, a nalazi se kilometar i po od Gusinja. Raduje nas izgradnja pogona za flaširanje vode, samo se mora voditi računa o lokaciji objekta, kako se ne bi narušio izgled ovog prirodnog bisera Crne Gore, izjavio je Skender Šarkinović, direktor Turističko-informativnog centra.

- Zavod za geološka istraživanja Crne Gore je do detalja obradio studiju o kvalitetu vode za piće sa ovih izvora, a koju je usvojila Vlada Crne Gore. Prema ovoj studiji i svim ranijim stručnim analizama, radi se o vodi za piće visokog kvaliteta. Pogon će imati ekonomsku opravdanost, a tržište, prije svega strano, će dobiti visokokvalitetnu flaširanu vodu za piće, čime će se na najbolji način iskoristiti ovo dragocjeno prirodno bogatstvo i zaposliti jedan broj radnika, kaže Adem Jasavić, predsjednik SO Plav.

Predstoji priprema dokumentacije i izgradnja pogona. Koncesija važi od 19 do 30 godina. Koncesionari će plaćati naknade za korišćenje vode, i to osnovnu, tri odsto od prodajne cijene vode, i posebnu, koja je usklađena sa usvojenim ponudama od 0,5 do 1,5 odsto.

MJESTA KOJA ZOVEMO DOMOM

Mogu biti Kanadanka ali sam jako ponosna na mjesto iz koga potičem - na moju Podgoricu

piše: Tamara Mitrovski, Vancouver

Downtown, Vancouver

Podignuta sam u petočlanoj porodici. Moja majka je Crnogorka iz sela Zeta, a otac Makedonac rastao u Srbiji, ali u Crnoj Gori je proveo skoro čitav svoj život. Još dok sam bila sasvim mala moji roditelji su se razišli. Ostala sam sa majkom i dvije sestre. Živjeli smo u Podgorici do 1994. godine kada smo se preselili u Vancouver, Kanada. Imala sam sretno djetinjstvo, okružena širom familijom: ujacima, tetkama, bakom, djedom i mnogim rođacima. Vikende i duga topla ljeta uglavnom sam provodila u Zeti. Sjećam ih se po vjenčanjima i drugim porodičnim okupljanjima, domaćoj hrani, igranju uz muziku i druženju sa ljudima koje volim. Odrasla sam u Podgorici gdje sam imala mnogo prijatelja i pohađala srednju ekonomsku školu. Crna Gora je bila moj dom, zemlja u kojoj sam imala namjeru ostariti i podizati svoju djecu učeći ih crnogorskoj tradiciji, običajima i porodičnim vrijednostima.

Ali život je postao isuviše težak i moja majka je željela bolju i sigurniju budućnost za nas - njenu djecu. Bilo mi je šesnaest godina kada je počeo moj put u nepoznato. Bila sam tužna što ostavljam svoju porodicu i prijatelje, uplašena i nevoljna da prihvatim novu sredinu. Poslije odlaska iz Crne Gore dugo sam bila povučena i neraspoložena.

Plakala sam svake noći u svom krevetu dok drugi spavaju. Željela sam da budem sa svojim prijateljima, da vidim svoju porodicu. Željela sam da šetam ulicama Podgorice, grada u kojem sam odrasla, i da udišem vazduh prelijepe Crne Gore. Činilo mi se nepravednim to što je jedino meni data mogućnost da živim u ovoj prosperitetnoj zemlji. Šta sa mojom najstarijom sestrom ili sa drugima koji žive u Crnoj Gori i bore se da prežive dan za danom. Dugo mi je trebalo da savladam početni osjećaj nostalgije i tuge i da konačno prihvatim činjenicu da je ovo moj novi i jedini život i suočim se sa stvarnošću.

Kada sam, ubrzo po mom dolasku, počela da pohađam King George srednju školu, osjećala sam se kao autsajder, često provodeći pauze za ručak sama. Moj engleski je bio prilično loš i bilo mi je jako teško da komuniciram i družim se sa drugim učenicima. Željela sam da steknem nove prijatelje ali jezička prepreka i činjenica da imam jako

malo zajedničkog sa kanadskim tinejdžerima je to učinila nemogućim.

Jednog popodneva na pauzi za ručak slučajno sam čula razgovor između dvije djevojke, sestre iz Bosne. Nakon kraćeg razgovora postali smo prijatelji. Bilo je pravo olakšanje znati da ima i druge djece iz bivše Jugoslavije, neki su iz Bosne a neki iz Srbije. Više nijesam bila sama jer smo svi dijelili ista osjećanja. Upoznavanje sa novim prijateljima je olakšalo moje mučenje. Više nijesam bila sama i mogla sam sa prijateljima dijeliti svoje misli. Naš engleski se popravljao pa smo počeli da se družimo i sa drugima ali smo i dalje većinu vremena provodili zajedno. Vikendom smo i dalje išli na mjesta gdje se okupljaju Jugosloveni, nešto zbog ljudi i mentaliteta koji nam je blizak a nešto zbog muzike koju smo voljeli. Dvije crkve u Vancouveru, grčki kulturni centar i balkanski gril restoran su mjesta na kojima se vikendom puštala naša muzika i na kojima se organizovalo ono što smo nazivali "Jugo zabavama". Uspjeli smo da povratimo neke od starih običaja iz ranijeg života ali u stvari više nikad nije moglo biti isto.

Život ovdje nije ni nalik onome u Crnoj Gori. Što sam starija sve više to vidim. Sve je drugačije: od

hrane do običaja, mentaliteta i načina života. Brzi tempo i dnevne obaveze čine da vrijeme brže prolazi. Ljudi su prijateljski raspoloženi, ali daleki i rezervisani, rijetkost je imati pravog prijatelja. Uvijek ste u nedostatku vremena, naročito ako se radi o porodičnim okupljanjima. Božić je jedini praznik koji okuplja porodicu. Djeca ovdje ne ostaju sa svojim roditeljima dok ne stupe u brak. Tipični Kanađanin će se osamostaliti u svojoj 16-toj, a ponekad čak i ranije. Biti nezavistan i sazreti tako rano ima svoje prednosti i čini vas jačim i sposobnijim za život u velikom gradu. Ali ima i negativne posljedice ukoliko imate nedostatak samokontrole i discipline kao mnogi tinejdžeri, surov, usamljenički život je ispred vas.

Danas, većina mojih prijatelja, uključujući i mene, žive samostalno. Neki od nas su završili studije i rade puno radno vrijeme, dok drugi žele da nastave sa školovanjem, pokušavajući da odgovore na zahtjeve i konkurenciju. Neki rade za vladu, neki za privatne kompanije,

a neki - srećniji rade za sebe. Neki su u braku, neki su vjereni, neki imaju djecu, a neki još uvijek sanjaju o povratku u rodni kraj i stvaranju porodice. Nekoliko porodica se vratilo u bivšu Jugoslaviju zato što nijesu mogli da prihvate i da se prilagode brzom i zahtjevnom zapadnjačkom načinu života. Drugi, finansijski dobrostojeći doveli su ostatak svoje familije u Kanadu i žive lijepim životom. Što se tiče mene i mojih prijatelja, postali smo odgovorni ljudi i još uvijek se povremeno posjećujemo ali ne tako često kao ranije. Postali smo pravi Kanađani, ali nije državljanstvo ono što nas čini Kanađanima. Plaćanje poreza, vrijedan rad, posjedovanje hladnog stava sa malo emocija za sve one kojima se sriječemo u toku dana, je između ostalog ono što definiše kakvi smo mi to danas. Mogu biti Kanađanka ali sam jako ponosna na svoje korijene i mjesto iz koga potičem. I ispod ove tanke kože koja me štiti, kuca srce ispunjeno ljubavlju i sjećanjima: na jednu divnu zemlju i naciju, i ljubav za sve ono što ta zemlja predstavlja.

Vancouver, Kanada

PRIČE IZ DIJASPORE

Iz historijata crnogorskog iseljeničtva

Proces organizovanog djelovanja crnogorskih iseljenika poslije II svjetskog rata u Kanadi i Sjevernoj Americi i njihovog povezivanja sa domovinom preko Matice iseljenika Crne Gore

piše: Vojislav D. Rašović, Toronto - Kanada

Poslije Drugog svjetskog rata formirane su matice iseljenika u svim republikama ondašnje SFRJ. Svaka matrica iseljenika je imala, između ostalog, ulogu da uspostavi što tješnju saradnju sa svojom dijasporom i kroz kontakte sa njom i pojedincima ili iseljeničkim organizacijama obavještava iseljenike o zbivanjima u domovini. Primarna misija matice iseljenika je bila i da kroz svoje iseljeničtvo povezuje staru domovinu sa zemljama u kojima žive naši iseljenici i da kroz te kontakte bude most prijateljstva. To ima svoju težinu jer su potomci prve, druge i treće generacije posebno postizali uspjehe, zavidna mjesta u svim sferama privrede, kulture itd. U većini slučajeva, kada su matice formirane, u njihova rukovodeća tijela birani su iseljenici povratnici. Tako se to isto primijenilo i u Matici iseljenika Crne Gore.

Osnivač Matice iseljenika Crne Gore **Nikola Kovačević** - Stari, dugo godina je boravio u Kanadi kao aktivista u radničkom pokretu. Bio je urednik i dopisnik, sposoban organizator. Početkom Drugog svjetskog rata sa grupom iseljenika - dobrovoljaca NOP-a teško je ranjen na Atlantiku prilikom napada Njemačke podmornice. Brod se potopio ali su se iseljenici spasili. Poslije rata Nikola Kovačević dolazi u Crnu Goru. Obavlja mnoge dužnosti. Osnivač je Matice iseljenika, uspostavljajući veze sa starom domovinom i cijelim svijetom razasute dijaspore.

Komuniciranje sa iseljenicima bilo je jako otežano: funkcionisala je pošta, ali sve je stizalo sa velikim zakašnjenjem; štampa je zastarijevala, telefonske veze su bile nikakve, avio transport nije postojao. Televizije nije bilo, a putovalo se brodovima kojima je bilo potrebno petnaestak dana da predju Atlantski okean. Luke u Kanadi su bile daleko od mnogih malih naselja gdje su živjeli naši iseljenici. Takva udaljenost i razasutost naših iseljenika na prostoru Kanadske konfederacije predstavljala je ogroman

problem. Naši ljudi koji su se naseljavali u ove krajeve, od Atlantskog do Pacifičkog okeana, od velikih jezera do arktičkih prostranstava, bili su razasuti po malim rudarskim naseljima, šumskim kampovima ili velikim urbanim centrima kao što su Toronto, Edmonton, Vancouver, Calgary te tako udaljeni jedan od drugog na hiljade kilometara sa slabom komunikacijom. U taj usamljeni i izolovani život našeg iseljenika, željnog da čuje novosti svog rodnog zavičaja, stizale su ponajviše iseljeničke publikacije, ali često i one sa dugim zakašnjelim vijestima o događajima koji su se zbivali u iseljeničkim kolonijama i starom kraju.

Na velikim kulturnim poduhvatima, u kojima su se klubovi i udruženja Crnogoraca objedinjavali, Matica iseljenika Crne Gore imala je svoje učešće, a u pojedinim akcijama i matice drugih republika. Crnogorski iseljenici živjeli su, radili i trpjeli sve ono što je i drugi svijet trpio, uključujući teške ekonomske prilike (depresija dvadesetih godina) krah berze, a uz to besposlica i nemaština, bez socijalne zaštite, zdravstvenog osiguranja radeći ujedno najteže fizičke poslove u rudokopima ili šumama za dolar na dan. Često se radno mjesto dobijalo tek ako neko od radnika pogine na svom poslu ili se toliko razboli da ne može više raditi.

U tom periodu teške ekonomske krize koja je zahvatila svjetsku ekonomiju, u crnogorskoj dijaspori se pojavljuju mnoge ličnosti koje započinju značajne aktivnosti i djeluju na dobrovoljnoj bazi iz ljubavi prema svojim ljudima i svom rodnom crnogorskom zavičaju. Da pomenemo Nikolu Kovačevića - Starog, Andriju Mašanovića, Ljuba Vukmanovića i mnoge druge naše ljude. Posebno treba izdvojiti Petra Vukčevića, uglednog Amerikanca crnogorskog porijekla. On je pred smrt ostavio testament kojim je svoju zaostavštinu zavještao Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti, da tim sredstvima svake četvrte godine dodjeljuje nagrade za najbolja naučna ostvarenja u Crnoj Gori. U raz-

Calgary, Kanada

Toronto, Kanada

Đoko Šaljanin počasni član Kanadsko-crnogorskog udruženja

Odlukom Upravnog odbora Kanadsko-crnogorskog udruženja iz Toronta jednoglasnom odlukom primljen je u počasno članstvo Udruženja ugledni iseljenik gosp. Đoko Šaljanin, dugogodišnji prijatelj ovog udruženja. Svojim nesebičnim radom, njegovim humanitarnim doprinosima koje sprovodi ovo naše Udruženje, on je mnogo doprinio kako našima u Kanadi, tako i onima kojima se pruža pomoć u starome kraju. Đoko izgleda vrlo mladalački, bistrog duha i pun dobrote. Rodjen je daleke 1922. godine u selu Vusanje. Učesnik je NOB-a. Danas živi sa suprugom (Austrijanka) u Torontu. Ima mnogobrojnu porodicu u Americi i Kanadi.

govoru sa Jovom Šušakvevićem, dugogodišnjim predsjednikom Crnogorsko-albanskog udruženja iz New Yorka, saznao sam da je Petar Vukčević sahranjen u Hazeltonu, država Pensilvanija. Tu su mu njegovi drugovi koji žive u Americi (Jovo Šušakvević, Ljubo Vujović i prof. Aleksa Jovićević) podigli spomenik.

Pomoć domovini u najtežim periodima

Poznata je činjenica da su kanadski Crnogorci pomogli i u crnogorskom Božićnom ustanku (od 1918. do 1926. godine) u kojem su se naši zemljaci oružjem digli protiv okupacije od strane srpske vojske koja je eliminisala državu Kraljevinu Crnu Goru, njezine kulturne i duhovne ustanove, zavela teror. Ubijeno je više Crnogoraca nego što ih je poginulo u svim ranijim ratovima, tokom prvog i drugog Balkanskog rata i samog Prvog svjetskog rata (USA - Department of State, Thomson gate 2004. strana 1465.).

Jugoslovensko-Kanadsko udruženje "Bratstvo i jedinstvo" koje je formirano odmah poslije Drugog svjetskog rata, u stvari je produžetak predratnih saveza koji su okupljali južno-slovenske iseljenike na najširoj zajedničkoj saradnji i jedinstvenoj godišnjoj manifestaciji "Kanadsko-Jugoslovenski dani" koji su se održavali na dan nacionalnog praznika Kanade 1. jula na mjestu zvanom Welandport kod poznatog kanadskog Majora William Johnsa i njegove supruge Helen. Okupljanja su trajala po tri dana. Tokom samog 1. jula kolone automobila i autobusa su se kretale u nepreglednom broju. Mnogi posjetioci su uz rijeku Welland koja je tu proticala podizali šatore i pravili odmor i nekoliko nedjelja. Znalo je biti i do deset hiljada naših iseljenika. Učešća su uzimali razni ansambli, kako iz domovine, tako i iz raznih nacionalnih društava Makedonske crkvene Opštine, Hrvatske bratske zajednice, društva "Šumadija", slovenačkog društva "Simon Gregoričić" sa uglednim predsjednikom Leom Fisterom, društva "Lipa" itd.

Doprinos crnogorskih iseljenika svim iseljeničkim poduhvatima

Maticu iseljenika Crne Gore, kako se formirala i rapidno tehnički i kadrovski osposobljavala, podržavala je državna politika Republike Crne Gore. Brzo je uspostavila saradnju i komunikaciju sa pojedincima i organizacijama naših iseljenika širom svijeta. To je važno i za naše prostore u Kanadi. Matica iseljenika Crne Gore, kao jedina državna institucija koja je i ovlaštena da uspostavlja saradnju sa svojom dijasporom, da je prihvati kao prava matica, informisala je iseljenike o svim zbivanjima u staroj domovini, pomagala i predlagala našim iseljenicima u rješavanju raznih problema sa kojima su se suočavali.

Matica iseljenika je institucija koja je imala status specifične kulturne namjene i kao takva prihvaćena od drugih država, njihovih (organa vlasti) institucija. Sagledavajući bogatu tradiciju, naša dijaspora je samo djelimično saradivala, i to onaj dio koji obuhvata ograničen prostor i vrijeme (tu prvenstveno mislim na Kanadu i dio Sjedinjenih Američkih Država), mjesta i gradove Detroita, Chicaga i New Yorka, a u Kanadi Toronto, Montreal, Vancouver, dakle ona mjesta sa velikim brojem naših iseljenika koji su u tim geografskim jezgrima formirali svoja zavičajna crnogorska društva i klubove, škole za učenje jezika svojih roditelja u Kanadi. Te aktivnosti je finansiralo Ministarstvo kulture i državljanstva Kanade, a u pojedinim (kao što su umjetničke izložbe "Crnogorski Susreti") Matica iseljenika ima vidnog učešća. Provincija Ontario (Crnogorsko udruženje iz Toronta) organizovala je u dva navrata izložbu sa dva "granta" (novčana podrška 1983. i 1991. god.) dolazak KUD "Njegoš" sa Cetinja i postavilo izložbu slika mladih umjetnika iz Crne Gore, Rajka Todorovića - Todora, Bana Sekulića, Boška Odalovića i dr.

Crnogorski iseljenici su bili aktivni članovi Jugoslovenske zajednice. Oni su dali ogroman doprinos u organizovanju velikih iseljeničkih poduhvata. Preko 50 Crnogoraca bili su aktivni članovi Zajednice, počevši od predsjednika Boška Milutinovića - crnogorskog dobrovoljca u Prvom svjetskom ratu. Pomenuću još nekolicinu naših istaknutih iseljenika sa njihovim porodicama, kao što su Branko Aleksić, Mazlum Sadiković, Milan Bulatović, Nedjeljko Orbović, Novak Delević, Vasilije Milanović, Milan Milutinović, Vuksan Pešukić, Pavle Perović, Petar Perović, Veselin Radulović, Patar Vatić, Ratko Jovović, Mišo Kalezić, Vlado Bodiropa, Slobodan Kračković, Imer Jašaraj i drugi.

U svim kulturnim poduhvatima uzela je učešća Matica iseljenika Crne Gore i to u onolikoj mjeri koliko je mogla, s obzirom na ograničenje fondova. Pošto su organizaciono, u velikim nastupima, učestvovala sve kulturne i nacionalne jedinice naroda Jugoslavije, mi Crnogorci do 1971. godine nijesmo imali svoje društvo nego smo se zadovoljili time da nas drugi priznaju i uvažavaju sa "učešća imaju i Crnogorci" (izgovoreno po ondašnjoj terminologiji!).

(Nastavak u sljedećem broju)

Sa "Škvera" u Evropu

piše: Dragan Perović

Pošto su uspješno "preplivali" sve domaće bazene u SCG i osvojili duplu krunu, prvenstvo i Kup, vaterpolisti "Jadrana" iz Herceg Novog uspješno su krčili put kroz ligu evropskih šampiona i došli u situaciju da se, krajem maja u Budimpešti, bore za evropsku titulu. U polufinalu ovog najvećeg klupskog takmičenja na "starom kontinentu", Novljani su savladali šampiona Rusije, a u finalu se sreli sa domaćim "Honvedom".

Bila je to teška i neizvjesna utakmica u kojoj je domaćin, zahvaljujući svojim brojnim navijačima, slavio pobjedu od 7:6 i tako osvojio Evropsku krunu, dok su se vaterpolisti "Jadrana" morali zadovoljiti titulom vicešampiona. To je, u stvari, najveći uspjeh kluba sa "Škvera" i pravi podvig ovog tima, ako se zna u kakvim uslovima radi i sa kakvim finansijskim problemima se bori već godinama. Zbog toga su na adresu ovog sportskog kolektiva stigli brojni telegrami i čestitke, a među prvima čestitku je uputio crnogorski predsjednik Filip Vujanović.

U Budvi su ovog proljeća održana i dva velika međunarodna takmičenja. Na prelijepoj Bečićkoj plaži održani su kvalifikacioni mečevi u beach volley (odbojka na plaži) za učešće na predstojećim Olimpijskim igrama u Atini. Na pješčanom terenu našlo se preko sedamdeset ekipa iz četrdeset zemalja sa svih kontinenta, a prvo mjesto osvojio je odbojkaški par iz Brazila koji je u finalu savladao njemački dubl. Bila je to dobra reklama za crnogorski turizam jer je posredstvom TV kamera slika iz Budve obišla planetu.

Istovremeno u dvorani Mediteranskog sportskog centra održana je tradicionalna bokserska revija "Jadranski biser" na kojoj je učestvovalo trideset takmičara iz Švedske, Rusije i Srbije i Crne Gore.

Interesantno je napomenuti da je švedske boksera predvodio budvanin Vido Ratković, koji već dvije decenije živi u ovoj skandinavskoj zemlji i tamo je jedan od najuspješnijih bokserskih trenera. U ekspediciji iz Rusije nalazio se slavni Boris N. Lagutin, dvostruki prvak Evrope i olimpijski šampion iz Tokija 1964. i Meksika 1968. godine. Na prijemu u Republičkom sekretarijatu za sport on se založio za što češće kontakte sportista iz Crne Gore i Rusije, kao i razmjenu stručnjaka iz ove oblasti.

U Podgorici je, takođe, konstituisan organizacioni odbor za predstojeće prvenstvo svijeta u unifajtu (univerzalna borba) koja će se u septembru održati u glavnom gradu Crne Gore i na kojoj se očekuje učešće od preko dvjesto takmičara sa svih meridijana.

U međuvremenu iz Australije je stigla lijepa i zanimljiva vijest. Tri kćerke našeg iseljenika Vasilija Špadijera, Jelena, Tanja i Milena, ostvarile su lijep uspjeh u šampionatu Novog Južnog Velsa u karateu osvojivši zlatne medalje u sparingu i katama i kao takve izabrane su za reprezentaciju svoje zemlje.

